

Ide o život

Skúste si predstaviť, že by u nás denne zomrelo vyše 100 ľudí v dôsledku kriminality. Zastreli by ich mafiáni, ubili opití či zdrogovaní vagabundi, zabili pri lupičných prepadnutiach. Čo by sa asi dialo? Manévry po zuby ozbrojenej polície, armádne jednotky v uliciach, vyhlásenie stanného práva?

Hoci ich nezabíjajú kriminálni, vyše stovka ľudí denne u nás skutočne zomiera. Uvedomujeme si dostatočne, že to nie je len štatistické číslo? Že sú to rodičia, starí rodičia, niekoho deti, že po nich zostali blízki, ktorí sa s nimi ešte nedávno tešili na spoločnú dovolenku, keď „to všetko pominie“?

Ešte raz si to prečítajte a zamyslite sa: každý jeden deň u nás zomrie vyše 100 ľudí. Otázka, či sú tieto obeť pandémie nevyhnutné, či sa im naozaj nedalo zabrániť je nielen legitímna, ale aj podstatná. Pre nás, ktorí viac než všeobecná populácia premýšľame a hovoríme o druhej svetovej vojne a protifašistickom odboji, ktorých rodinnú tradíciu tvoria jeho priami účastníci, či ktorých príbuzní dokonca v odboji padli nie je rozmyšľanie o nevyhnutnosti obeť hmlistou teóriou. Vieme o tom veľa.

Pre každého z nás musí byť absolútnou prioritou zastavenie tohto strašného masového umierania. Nie je, lebo nemôže byť dnes nič dôležitejšie. Preto sa v Bojovníku venujeme epidémii tak veľa. Od začiatku roka radíme, aké pravidlá dodržiavať. Ako posilňovať odolnosť organizmu. A prečo sa nechať zaočkovať. Nekrmíme vás sterilnou reklamou kampaňou, ponúkli sme živú osobnú skúsenosť jedného z nás, jeho vlastnú výpoveď o reálnom očkovaní. Čo môže byť úprimnejšie a presvedčivejšie?

Ako noviny nemôžeme urobiť viac. Keď sme poprosili rezort zdravotníctva o sprostredkovanie rozhovoru s odborníkom na liečivá a vakcíny, jedna štátna inštitúcia nás odmietla a samotné ministerstvo na žiadosť ani nereagovalo. Každý z nás sa musí správať zodpovedne, ale občania nemôžu nahradiť vládu v prijímaní a vynucovaní účinných a zrozumiteľných opatrení. Nikto nežiada očkovanie nepreverenou vakcínou, ale nedostupnosť očkovania je neprijateľným hazardom s ľudskými životmi.

Pomalé a špekulatívne konanie nie je synonymom rozvahy. Rozvážne konanie musí zachraňovať životy. Efektívne a hlavne rýchlo. Lebo ešte raz: ide o tu o skutočných ľudí a ich skutočné životy. —bo—

Stigmy neonacizmu sa nezbavia

Adam Šumichrast, politológ

Milan Mazurek, Milan Uhrík i ďalší poslanci odchodom z LS NS zrazu popierajú svoje doterajšie pôsobenie. Vedome a cielene sa hlásili k odkazu HSLS i Jozefa Tisa a nepovedali, že by sa tohto „historického dedičstva“ chceli vzdať. Ale vodcovský princíp, ktorý tvoril základ fungovania Hlinkovej strany im teraz prekáža.

V nacistickom Nemecku bolo bežné, že jednotlivé organizácie a záujmové skupiny medzi sebou súperili o vplyv. Adolf Hitler konkurenčný zápas dokonca v súlade s nacistickou ideológiou podporoval. Bol však jasnou autoritou, nespochybniteľným vodcom. Jozef Tiso vod-

(Pokračovanie na str. 3)

Krátky hraný film *Mlčanie*, inšpirovaný príbehom hrdinu SNP Vladimíra Strmeňa si na svoje konto pripísal významný medzinárodný úspech. Na festivale Independent Shorts Awards v Los Angeles získal tri hlavné ceny: za najlepšiu drámu, najlepšiu réžiu a najlepší zahraničný film mesiaca december 2020, špeciálnu cenu poroty. Tá posudzovala 470 filmov z 30 krajín sveta a celkový čas krátkych filmov bol 46 hodín a 24 minút. Blahoželáme režisérovi a ostatným tvorcom filmu a držíme palce, aby rovnako radostná správa prišla z Ríma.

Veľký dopyt po ruskej vakcíne

Vladimír Bačišin, ekonóm a publicista

Sputnik V, registrovaný ako Gam-COVID-Vac, je kombinovaná vektorová vakcína zameraná proti koronavírusovej infekcii. Vyvinulo ju Ruské národné výskumné centrum pre epidemiológiu a mikrobiológiu N. F. Gamaleja.

Ministerstvo zdravotníctva RF ju zaregistrovalo 11. augusta 2020 ako prvú očkovaciu látku proti Covidu-19 na svete. Zverejnené údaje o jej účinnosti sprevádzali protichodné, väčšinou negatívne hodnotenia odborníkov i médií. Kirill Dmitrijev, riaditeľ Ruského fondu priamych investícií (RFPI), ktorý financuje inovácie i vývoj vakcíny, vyhlásil, že mu

to pripomína 4. október 1957, kedy Sovietski vypustili prvú umelú družicu Sputnik.

Zahraniční experti kritizovali ruských vývojárov za nedostatok dôkazov o účinnosti vakcíny a ich informácie o testoch vykonaných pred uvedením lieku na trh. Výsledky klinických štúdií publikovali v celosvetovom lekárskom týždenníku *The Lancet* 4. septembra 2020. Vedúci oddelenia laboratórnej medicíny Karolínskeho ústavu Matti Selberg poznamenal, že malý počet účastníkov klinického skúšania, v ktorom sa kombinovala prvá a druhá fáza, neumožňuje usúdiť, že pri masívnom používaní vakcíny neexistujú vedľajšie účinky. Ruskí vývojári ju však považujú za spoľahlivú, lebo ju vyvinuli na existujúcej osvedčenej platforme.

Skupina vedcov z Talianska, USA a ďalších krajín uverejnila 7. septembra na webe *Lancet* otvorený list s požiadavkou o vysvetlenie opakujúcich sa vzorcov v grafoch o vakcíne, lebo neverili, že ide o nezávisle získané údaje. RFPI na to v ten istý deň reagoval: „Ruské národné výskumné centrum pre epidemiológiu a mikrobiológiu kategoricky odmieta obvinenia z nepresných štatistík publikovaných v časopise *The Lancet*. Údaje sú spoľahlivé a boli skontrolované piatimi recenzentmi *Lancetu*. Redakcii sme poskytli úplný klinický protokol. Prezentovali sme presne tie údaje, ktoré sme získali, a nie tie, ktoré by sa mali páčiť talianskym expertom.“

(Pokračovanie na str. 2)

Otec slovenského fašizmu

Eduard Chmelár

Televízne programy ako „Desať najväčších Slovákov“ a „Slovenský panteón“ vedú k vytváraniu nových mýtov a k selektívnemu až skresľujúcemu vyzdvihovaniu určitých osobností. Torpédujú úsilie o skutočné poznanie našich dejín. Nezabavili sme sa zvyku stavať naše najvýznamnejšie osobnosti na piedestály ako nedotknuté-

né božstvá bez života. V Česku sa o historických filmoch a seriáloch vášnivo diskutuje, u nás zostane po takýchto paškviloch len nuda, dusno a pocit trápnosti.

Odvysielaním časti o Andrejovi Hlinkovi z cyklu *Slovenský panteón* sa RTVS 7. februára na Jednotke dopustila falzifikácie dejín, ktorá je urážkou obeť fašizmu. Exiloví i domáci neofúďackí historici dlhodo- bo glorifikujú a sakralizujú A. Hlin-

ku ako svätca a mučeníka. Nielenže neprofesionálne zamlčávajú až zľahčujú jeho negatívne stránky, ale aj vedome prekrúcajú historické fakty. K tým najzávažnejším patrí jeho podiel na fašizácii slovenskej spoločnosti.

Hlinkova slovenská ľudová strana (ako si ju premenoval roku 1925) stála na autoritatívnych základoch, na vodcovskom princípe a slepej posluš-

(Pokračovanie na str. 2)

Otec slovenského fašizmu

(Dokončenie zo str. 1)

nosti (Jeden národ, jedna strana, jeden vodca). Vodca rozhodoval sám, bez hlasovania. A to nielen o stranických otázkach, ale napríklad aj o tom, čo sa objaví v ľudáckej tlači (šéfredaktor Slovák mu bol podriadený), čo najmä v prvých rokoch republiky Hlinka využíval. Každá akcia ľudákov sa musela uskutočniť s jeho požehnaním.

Je dôležité uvedomiť si najmä tento aspekt jeho postavenia a zodpovednosti v strane. V tom čase obdivoval Mussoliniho režim a kládol ho za vzor svojim členom. Tvrdil, že zachránil Taliansko pred záhubou a má potenciál zachrániť aj ostatné štáty Európy s podobnými problémami. V januári 1923 založil Hlinka na návrh Tuku Rodobranu – polovojskovú fašistickú organizáciu. Jej členovia nosili po vzore talianskych fašistov čierne košeľe. Kdekoľvek sa objavili, tiekla krv. Vyvolávali najmä protičeské štvance a násilné strety s ľavičiarimi a liberálmi, ako napríklad 28. januára 1923 v Prešove, kde štyroch ľudí zranili ťažko a štyridsiatich ľahko. Hlinka nikdy tieto agresívne útoky neodsúdil.

Postupne sa mu stal vzorom režim diktátora Salazara v Portugalsku. Hlinka obdivoval najmä prechod spoločenskej moci do rúk katolíckej cirkvi a Tisov režim sa tejto pravicovej diktatúre podobal najviac. Hlinka bol k demokracii mimoriadne kritický, ak už nechceme napísať, že ju odmietal. Na prvom mieste bol u neho vždy katolicizmus, ktorému niekedy podriaďoval aj nacionalizmus. Politické strany podľa neho iba trieštili národ, ktorého jednotu môže zabezpečiť iba obmedzenie parlamentnej demokracie.

V Nemecku Hitler, u nás Hlinka
Podporoval vojenský prevrat v Poľsku i generála Franca v Španielsku a oso-

bitný dojem na neho urobil Hitler. Na zhromaždení v Teplej 1. júna 1936 dokonca vyhlásil: „Ja som slovenský Hitler. Ja tu urobím taký poriadok ako Hitler v Nemecku.“ Keď v reakcii na tieto slová Vlado Clementis vymyslel dnes už okridlenú posmešnú vetu „Hitler, Hlinka

– jedna linka“, vodca ľudákov mu odpovedal na verejnom zhromaždení v Piešťanoch 20. septembra 1936: „Áno, v tom najdôležitejšom, totiž v boji proti bolševizmu, proti ateizmu, pôjdeme v jednom tábore hoci aj s Hitlerom!“

To najzávažnejšie, prečo by sme Hlinku nemali velebiť, sa odohralo na VII. zjazde HSĽS v septembri 1936 v Piešťanoch, ktorý historik Robert Arpáš nazval „medzníkom na ceste HSĽS k totalite“. Hlinka na ňom podporil radikálne krídlo strany, ktoré sa hlásilo k extrémne pravicovým a fašistickým stranám v Európe. Namiesto voľby predsedu strany prečítal senátor Buday vyhlásenie, že „pokiaľ Hlinka žije a vládze pracovať, je zbytočná každá voľba predsedu, lebo dovedy bude strane dobre, pokiaľ v nej bude Hlinka“. Nasledujúci frenetický potlesk mal prehlásiť akékoľvek pochybnosti o správnosti takéhoto postupu.

Hlinka, ktorý sa s poďakovaním zovu ujal stranického predsedníctva, vy-

hlásil, že „práve tak, ako má Taliansko Mussoliniho, Nemecko Hitlera, Slováci majú Hlinku“. Hoci výrok z Teplej neofudáci spochybňujú s tým, že bol uvedený len v komunistických novinách, tento potvrdzuje autentická zápisnica zo zjazdu uložená v Slovenskom národnom archíve. Zjazd nevolil ani výkonný výbor. Hlinka prečítal zoznam ľudí a zjazd jeho návrh prijal bez diskusie.

Dlhoročná fašizácia

Hoci sa oficiálna verzia zjazdovej rezolúcie hlásila k česko-slovenskému štátu, Hlinka prečítal neoficiálnu, ktorú pripravili radikáli na čele s Machom, Ďurčanským a Sidorom. Odmietali v nej „spoluprácu s medzinárodnými reprezentantmi materialistickej ideológie a židobolševickej anarchie“. Prejavili pripravenosť vstúpiť „do spoločného protikomunistického frontu“. V praxi to znamenalo, že sa prihlásili k rodiacej sa fašistickej osi Berlín – Rím. Aby nikto nepochyboval, že to tak je, na následnej manifestácii Karol Sidor skritizoval závery bratislavského summitu štátov Malej Dohody, ktoré si vytýčilo za cieľ prehlbiť spoluprácu so ZSSR.

Dávno pred Mníchovom vyvrcholili a prevážili fašistické tendencie v strane. Hoci Hlinka zomrel v lete 1938, bol duchovným otcom slovenského fašizmu. Fašistické tendencie v jeho strane dozrievali v priebehu celých tridsiatich rokov a neboli náhodné, ako nebolo náhodné uzavretie paktu HSĽS s Národnou obcou fašistickou a Sudetendeutsche Partei v prezidentských voľbách roku 1935. A tiež to, že v roku 1936 zorganizovali ľudáci v uliciach Bratislavy antisemitské výtržnosti, na ktorých protestovali proti uvádzaniu „židovského“ filmu Golem. Ani formovanie bloku s Henleinom a Esterházyom v roku 1938 a to, že vodca tesne pred svojou smrťou inicioval vznik Hlinkovej gardy.

RTVS: prekrútené i zamlčané fakty

RTVS vo svojom programe nielen zamlčala viaceré historické fakty o A. Hlinkovi, ale niektoré dokonca prekrútila. Tvrdenie, že Hlinka na stretnutí s neskorším katom českého národa K. H. Frankom 27. 2. 1938 nazval Hitlera „kultúrnou beštou“, je zámerná lož, ktorá nie je nikde zaznamenaná a ktorú šíri len historik Róbert Letz (v mladosti nie náhodou obvinený židovskými organizáciami z popierania holokaustu). Je to aj smiešne a nelogické, lebo je nepredstaviteľné, že by Hlinka nadával pred nacistami na Hitlera a následne mu Henleinovi odovzdali 5 miliónov korún ako výraz vďaky za spoluprácu...

Je trápne, že tvorcovia urobili z cholerického farára rozvážneho kňaza, skorumpovaného muža (ktorý patril napriek svojej kňazskej sutane k najbohatším podnikateľom v Liptove) vykreslili ako bojovníka proti korupcii a hulvátu, ktorý (povedané slovami profesora Holeca) „konceptne ani ľudsky nespĺňa predstavy o špičkovom politikovi“ povýšili na štátnika. Ale to, že zamlčali jeho profašistické sklony a lživovo vykreslili niektoré jeho skutky, je vyslovene nechutné.

Vrcholom tejto neofudáckej propagandy bola absurdná scéna Hlinku na smrteľnej posteli, ktorý vraj „podporil Česko-Slovensko počas Mníchovskej zrady“. Vari netreba pripomínať, že Hlinka zomrel 16. augusta 1938, jeden a pol mesiac pred Mníchovom!

RTVS na svojej stránke propagovala dokudrámu nehanebným výrokom o Hlinkovi ako „obrovskom odporcovi nacizmu“. Za túto lživú propagandu by sa mala ospravedlniť a zorganizovať okruhly stôl pluralitne zastúpených historikov, ktorí uvedú klamstvá na pravú mieru.

Eduard Chmelár

Veľký dopyt po ruskej vakcíne

(Dokončenie zo str. 1)

Neskôr, 21. decembra, výkonný riaditeľ britsko-švédskej farmaceutickej spoločnosti AstraZeneca Pascal Sorio počas videokonferencie pri príležitosti podpísania dohody o spolupráci s centrom Gamaleja a ruskou farmaceutickou spoločnosťou R-Pharm povedal: „Chcel by som zablahoželať ruským vedcom z Ústavu Gamaleja, ako aj RFIP k vývoju prvej vakcíny proti COVID-19 na svete, ktorá nedávno preukázala nielen imunitnú odpoveď, ale aj účinnosť.“

Po uverejnení údajov o tretej fáze pokusov v Lancete sa v západných médiách začali objavovať pozitívne recenzie na Sputnik V. Celosvetová tlačová agentúra Bloomberg označila vakcínu za najväznejší vedecký prielom v Rusku od zániku

Sovietskeho zväzu. Austrálsky vedec Peter Docherty, laureát Nobelovej ceny za fyziológiu a medicínu poznamenal: „Účinnosť vakcíny Sputnik V – viac ako 90 percent – vyzerá skvele a okrem toho má Rusko za sebou dlhú históriu vývoja dobrých vakcín.“

Výraznejšie lacnejšia

Daniel Kuritskis, vedúci oddelenia infekčných chorôb na Lekárskej fakulte Harvardovej univerzity, uviedol: „Podľa toho, čo som sa o vakcíne dočítal, chápem, že sa dá skladovať pri teplote, ktorú udržuje bežná chladnička. To je, samozrejme, veľká výhoda, pretože to umožňuje jej dodanie do krajín, kde je oveľa menej príležitostí na skladovanie pri veľmi nízkych teplotách.“

Podľa K. Dmitrijeva dostal

RFPI v prvom decembrovom týždni predbežné žiadosti o nákup 1,2 miliardy dávok vakcíny z vyše 50 štátov. Fond požiadala 29. januára Európsku liekovú agentúru (EMA) o konzultácie k registrácii ruskej vakcíny v EÚ. Náklady na jednu dávku Sputnika V pre medzinárodné trhy budú nižšie ako desať dolárov, čo ho robí oveľa dostupnejším v porovnaní s obdobnými vakcínami od iných výrobcov.

Miliardy dávok

Po predbežnej dohode sa 15. januára v Brazílii spustila výroba Sputnika V. Ruski vývojári sa dohodli aj na produkcii vyše 300 miliónov dávok vakcín ročne v Indii. Očakáva sa, že výrobu dodávok pre zahraničné trhy budú zabezpečovať medzinárodní partneri RFPI v Indii, Brazílii, Číne, Južnej

Kórei a ďalších štátoch. Šéf fondu Dmitrijev začiatkom decembra odhadoval, že do marca 2021 by mohli vyrobiť až 30 miliónov vakcín mesačne.

Po príchode prvej šarže Sput-

rika V do Argentíny medzinárodný denník The Wall Street Journal 2. februára napísal, že už existujú objednávky a predbežné dohody pre 2,4 miliardy dávok vakcíny. Tá sa získava biotechnológiou, ktorá nepoužíva vírus SARS-CoV-2, ktorý je patogénny pre človeka.

Pozor na sčítanie obyvateľov!

Július Kolečáni

Aj vás, vážení čitatelia Bojovníka, sa týka sčítanie obyvateľstva. Prinášame vám kľúčové informácie a novinky, aby ste vedeli ako a na čo sa máte pripraviť.

Tento rok sa formulár vyplní iba cez smartfóny, tablety či počítače. Prvá etapa sa už skončila, sčítali sa v nej byty a domy. „Toto sčítanie vykonávajú obce v spolupráci so Štatistickým úradom SR. Obyvatel' sa na sčítaní domov a bytov nepodieľa,“ píše sa na webe Štatistického úradu (ŠÚ) SR.

Takže na rozdiel od minulosti nevyplňate údaje za váš dom či byt. No na sčítaní obyvateľov sa zúčastniť musíte. „Sčítanie prebehne od 15. februára do 31. marca 2021,“ píše ŠÚ SR, avšak tento termín má dôležitú výnimku. Týka sa tých, ktorí elektronický formulár nevedia, alebo nemôžu vyplniť (napr. nemajú vhodné zariadenie alebo

pripojenie k internetu). Pre nich ŠÚ pripravil asistentov, ktorí s vyplnením formulára pomôžu. Kvôli pandémie sa toto asistované sčítanie začne až 1. apríla a skončí 31. októbra.

Účasť je povinná

Povinnosť zúčastniť sa majú všetci obyvatelia Slovenska. Nielen štátni občania SR s trvalým alebo prechodným pobytom v SR, ale aj občania EÚ s bydliskom na území SR alebo štátni príslušníci iných krajín s trvalým, prechodným alebo tzv. tolerovaným pobytom na území SR.

Štatistický úrad vytvoril špeciálny web www.scitanie.sk, na ktorom sa každý obyvateľ prihlási zadaním rodného čísla. Následne vás systém vyzve na zadanie doplnkového údajaj, ktorým overí vašu totožnosť.

Ak takýto postup nezvládnete, môže vám pri vyplňaní formulára pomôcť blízka osoba, ktorá sa za vás prihlási a pomôže vám vyplniť požadova-

né údaje. Blízka osoba vyplní údaje aj za neplnoleté či nesvojprávne osoby.

Ak sa však nemáte na koho obrátiť, môžete využiť pomoc stacionárneho alebo mobilné-

ho asistenta – na túto službu však musíte počkať do 1. apríla. Stacionárny asistent je človek, ktorého nájdete „na kontaktnom mieste, ktoré zriadi obec na svojom území,“ vysvetľuje ŠÚ SR. Vaša obec, resp. mesto

vás teda má informovať, kde sa kontaktné miesto nachádza. Ak to neviete, zavolajte na obecný či mestský úrad.

Iba údaje k 1. 1. 2021

Okrem toho si môžete telefonicky objednať mobilného asistenta, ktorý k vám príde do-

sociálnych služieb by mali pomôcť ich zamestnanci.

Prípadné otázky Vám pracovníci ŠÚ SR zodpovedia na tel. č. 02 20 92 49 19, ktoré je k dispozícii každý pracovný deň od rána do večera.

Všetky informácie uvádzajte k 1. januáru 2021. Číže die-

mov, ak nemôžete prísť na kontaktné miesto. Asistenta si objednáte na obecnom/mestskom úrade. Vyžiadať si jeho meno a pri príchode jeho preukaz, aby ste sa vyhli podvodníkom a zlodějom. Obyvateľom zariadení

ť a narodené 31. 12. 2020 do sčítania patrí, ale narodené 5. 1. 2021 už nie. To isté sa týka aj svadieb. Základné výsledky zo sčítania by mal ŠÚ SR zverejniť do 1. 1. 2022 a kompletne do 31. 3. 2024.

Stigmy neonacizmu sa nezbavia

(Dokončenie zo str. 1)

nevocský princíp zabetónoval v roku 1942 presadením tzv. vodcovského zákona. Dosiahnuť tento stav sa Mariánovi Kotlebovi očividne nepodarilo.

Dobre si preto uvedomuje hrozby vyplývajúce z možného odsúdenia na vyše štyri roky väzenia. Ak by stanovky nezmenil, stratil by v strane vplyv. Mazurek a Uhrík mu viditeľne prerastali cez hlavu. Kotleba sa na rozdiel od nich nezúčastňoval na všetkých agitáčných podujatiach ĽS NS v minulom roku. A keď sa na nich ukázal, napríklad 17. no-

Milan Uhrík verí v úspech novej strany.

foto: milanuhrík.sk

vembra v Bratislave, hoci ako šéf vystupoval posledný, Mazurek ho verbálne prekonával a zožal mohutnejší aplauz. Najnovšie sa k napätiu v strane pridali finančné machinácie so straníckymi peniazmi a boj o rozhodovanie, ako s nimi nakladať.

Odídenci chcú vytvoriť umiernenější subjekt a vyjsť tak z politického geta, lebo ĽS NS nemá koalíčný potenciál. Lenže zatiaľ čo Uhríkovi dokázať neonacistické excesy nemožno, za rasistické výroky právoplatne odsúdený Mazurek patril k neonacistickému jadrú strany a taktó sa opakovane prejavoval. Hovorca Ondrej Ďurica sa „preslávil“ ako spevák neonastickej kapely Biely odpor. Ani bývalý mafiánsky pešiak Miroslav Suja neposilní potenciál na spoluprácu.

Nad'alej bez potenciálu

Neakceptovateľné je aj ich napojenie na intelektuálne sa tváriaci Kulturblog, ktorý sa hlási k fašizmu a jemu blízkym ideológiám. Ťažko sa nálepky neonacistov zbavia, hoci

sú známi ľudia, ktorí sa úprimne vzdali neonastickej minulosti a oľutovali ju. Na to však nadviazali aktivitami a postojmi, ktoré nezahŕňali pôsobenie v strane takéhoto typu.

Rozdelenie kotlebovcov oslabí pozíciu krajnej pravice v NR SR. Odhladiť od jeseňného odchodu troch poslancov, doterajšiu ĽS NS označovali radikáli zo Slovenskej spoločnosti, aj vplyvnejší ľudia z tvrdého neonacistického jadra (Marián Magát) za zradcov či zapredancov.

Aj s oslovením voličov to bude mať nová strana ťažké. Značka Kotleba nie je bezcenná. Ako ukázal najnovší prieskum voľičských preferencií, ktorý už reflektoval odchod Mazureka a spol., bude to okolo 4 percent. Hlásenie sa k národným, kresťanským a sociálnym hodnotám nemá osobitný potenciál. Veď na tieto piliere odkazuje i ĽS NS a ďalšie mimoparlamentné subjekty.

Jedinou možnosťou, ako by sa nová frakcia mohla stať životaschopnou, je integrovať menšie ideologicky podobné skupinky a straničky (harabinovci, kuffovci, Slovenské hnutie obrody). Kotlebove pokusy v tomto smere zlyhali.

Pandémia a fašistické tendencie

Často sa tvrdí, že politická nestabilita a ekonomická neistota spôsobená pandemiou ochorenia Covid-19 vedie k rastu fašistických tendencií. Preto by vraj nová strana mohla dosiahnuť úspech. Okrem toho, že to neplatí automaticky, predstavitelia ĽS NS pôsobia v tejto záležitosti bezradne a smiešne. V spoločnosti bol, naopak, dopyt po odbornosti a kvalifikovaných názoroch.

Chaotické riadenie pandémie síce náladu v spoločnosti mení a ĽS NS sa čiastočne dарило podchytiť nespokojných ľudí, na volebných preferenciách sa to však neodzrkadlilo. Šance na rast takýchto strán obmedzuje fakt, že neponúkajú reálne riešenia. Vymedzujú sa napríklad voči vakcinácii, no zdá sa, že ochota ľudí zaočkovať sa stúpa. Momentálne, a to aj v kontexte hypotetických predčasných volieb, je pravdepodobnejšie, že neonacisti zo slovenského parlamentu vypadnú.

Ruskí hostia na Zväze

Hostia sprevádzali prvý a tretí tajomník veľvyslanectva Vladislav Kulikov a Alexej Kulagin. Predsedu Zväzu tajomník Viliam Longauer, vedúci koordináčného oddelenia Jozef Ťažký a ekonómka Viera Staroselská.

Foto: autor

Braňo Ondruš

Predsa SZPB Pavol Sečár privítal ruského veľvyslanca v SR Igora Bratčikova, ktorý u nás začal pôsobiť len koncom minulého roka. Stretnutie potvrdilo tradične dobrú spoluprácu Zväzu s ruskou ambasádou. Hovorilo sa aj o rastúcej hrozbe neonacizmu a neofašizmu.

P. Sečár vysvetlil, že SZPB upravil činnosť svojich štruktúr v súlade s pandemickými obmedzeniami a k ich dodržiavaniu vyzýva všetkých svojich členov. Vysvetlil postavenie a poslanie organizácie a poďakoval za podporu pri obnove pamätníkov osloboditeľom. Vyzval host'a, aby sme v tejto činnosti spoločne pokračovali.

I. Bratčikov sa poďakoval za prijatie i za aktívnu činnosť SZPB. Zdôraznil, že je dôležitá pre budúcnosť. „Pre naše deti je druhá svetová vojna tým, čím sú pre mňa napoleonské vojny, vzdialenou históriou, lebo už prakticky nemajú možnosť stretnúť jej účastníkov,“ vysvetlil ruský veľvyslanec.

SZPB berie rastúcu aktivitu neonacistov a neofašistov veľmi vážne. „Vo filme Sedemnásť zastavení jari hovorí šéf gestapa Müller, že vojnovnej generácii bude toto obdobie pripomínať bombardovanie. Ale, keď prídu ďalšie generácie a po prvý krát zaznie ‚Heil‘, opäť príde náš čas,“ pripomenul I. Bratčikov.

SZPB odmieta prekrúcanie historických faktov a usiluje sa o posilňovanie dobrých vzťahov Rusov a Slovákov. Veď u nás leží vyše 60-tisíc sovietskych vojakov, ktorí majú na východe svojich potomkov. I. Bratčikov zdôraznil, že (neo)fašistov nemôžeme brať ako politických súperov, ale ako nepriateľov: „Raz som bol v Nemecku pri debate o hrdinstve vojakov v druhej svetovej vojne. Áno, vravel som, podľa pamätníkov boli Nemci dobrí a obetaví vojaci. Ale hrdinami ich nazvať nemôžem, pretože musím zohľadniť, kde a za čo bojovali. Dobyvatelia presadzujúci ideológiu nadradenej rasy na úkor iných národov nemôžu byť hrdinami.“

Dôvera ľudí je najdôležitejšia

Braňo Ondruš

Je lekárom v prvej línii. Ako šéf Lekárskeho odborového združenia roky úspešne bojuje za lepšie postavenie zdravotníkov a lepšie zdravotníctvo. Od vypuknutia pandémie navyše strávil stovky hodín v ústrednom krízovom štábe a usiluje sa radiť vládnucim politikom. O boji s COVIDom sa zhovára s MUDr. Petrom Visolajským.

Aký týždeň máte vo fakultnej nemocnici v Nitre za sebou?

Naša nemocnica bola jednou z najviac zaťažených, najťažším obdobím bol koniec decembra a január. Zo 720 lôžok sme mali v najhoršom období hospitalizovaných vyše 200 „kovidových“ pacientov. Na takú nemocnicu to bol obrovský nával. Preto do starostlivosti o týchto pacientov boli zaradení pracovníci zo všetkých oddelení, aj ja ako pediater. Našťastie, po opatreniach, ktoré sa v našom regióne zrealizovali a po tom, čo si vážnosť situácie uvedomili aj ľudia sme zaznamenali pokles počtu týchto pacientov a najmä sa znížil prítok nových prípadov, čo nám umožnilo sa opäť viac venovať aj ostatným pacientom.

Trpí v takejto situácii starostlivosť o ľudí, ktorí v nemocnici neležia s COVIDom?

Keď je nemocnica zahltená chorými na COVID, nestíhame venovať ostatným pacientom takú pozornosť, ako v bežných podmienkach. Pre onkologických pacientov, či tých, ktorí čakajú na operácie to môže mať vážne následky. Ich ochorenia sa bez riadnej liečby zhoršujú, čo sa nám vráti. Už dnes vidíme, že počet ostatných pacientov narastá. Hlavným negatívom pandémie pre spoločnosť je, že blokuje celý zdravotnícky systém, čo sa týka nielen nemocníc, ale aj ambulancií, špecialistov, ktorých napríklad starí ľudia veľmi potrebujú. A tento dopad sa prejavuje aj vo vývoji počtu úmrtí. Úmrtí, ktoré nie sú vyvolané COVIDom priamo.

Je teda pravda, že údaje o úmrtiach na COVID sú umelo zvýšené tým, že k nim pripočítavame ľudí, ktorí umreli z iných príčin, hoci boli nakazení aj koronavírusom?

Na Slovensku posudzujeme úmrtie na COVID možno najprísnejšie na svete. Musí ho potvrdiť patológ a to až na mikroskopickej úrovni, čiže kritériá sú veľmi prísne. Oddeľujeme úmrtia spôsobené priamo COVIDom a úmrtia s prídruženým COVIDom. Dobrým ukazovateľom je porovnanie počtu úmrtí vlni a v predchádzajúcich rokoch – vlni narástol počet úmrtí o tisíc-

ky a to je jednoznačne dôsledok koronavírusu. Títo ľudia by bez pandémie nezomreli. Pre mňa nie je dôležité, či ľudia umreli priamo na COVID, ale či by umreli, ak by pandémie nebola. A tie čísla hovoria jasnou rečou.

Často verejne apelujete na zodpovedné správanie sa ľudí. Ako sme sa z vášho pohľadu postavili k pandémie my, radoví obyvatelia Slovenska?

Veľmi veľa sa dá dosiahnuť zodpovedným správaním ľudí. Ak tí, ktorí štát vedú dokážu túto informáciu podať občanom, má to veľmi pozitívny vplyv na zvládanie pandémie. Ak naopak ľudia stratia dôveru v „manažérov štátu“, čo sa do značnej miery na Slovensku

lár povedal, že dôvera občanov je najdôležitejšie opatrenie proti pandémie. U nás ju, žiaľ, ľudia strácajú, čo sa odzrkadľuje na ich správaní. To, nakoľko opatrne sa ľudia správajú je pre zvládnutie akejkoľvek pandémie vždy rozhodujúce. Plné ulice napriek vyhlásenému lockdownu majú veľký vplyv na situáciu v nemocniciach a počet úmrtí.

Do akej miery podľa vás, ako člena ústredného krízového štábu, vplyva na správanie ľudí ich schopnosť orientovať sa v neustále sa meniacich nariadeniach a pravidlách?

Nariadenia a odporúčania musia byť jednoduché, ľahko zrozumiteľné, musia byť uveriteľné a ľudia musia vidieť, že ich dodržiavanie má zmysel, že vedie k výsledkom. Vláda neraz komunikovala opatrenia nešťastne, napríklad odporúčanie obmedziť svadobné hostiny oslabil premiér, keď pozval nevesty, že „bude dobre“, že im to trochu uvoľní. Takéto momenty spoluprácu ob-

teľné, že ľudia hádžu flintu do žita a to je jedna z príčin súčasnej situácie u nás.

Nie je problémom lockdownu že je v ňom, možno nie až tak veľa, ale nezrozumiteľných výnimiek?

Skôr je problém v tom, že na rozdiel od zahraničia u nás chýba prísna kontrola. V talianskom Bergame stáli na jar policajti v uliciach, u nás to takto nefunguje. Považujem za absurdné, ak hygienik vyhláškou dovoľí, že pozitívne testovaný človek môže ísť do obchodu. Síce s respirátorom, ale každému je jasné, že toto sa nedá ustrážiť. Sú to nebezpečné rozhodnutia, lebo ak zodpovední ľudia vidia, že tí nezodpovední za svoj prístup nenesú následky, tak to veľmi kazí morálku.

A tým zodpovedným ešte po pár týždňoch minister a premiér povedia, že lockdown nefunguje a že ich lockdownové obety nepomohli, že treba iné riešenia, majú títo ľudia ešte aj oprávnený pocit neferovosti. Aj to je nebezpečné, lebo

Ak by sme spravili správne kroky, nedostali by sme sa až do takej zlej situácie. Hlavná chyba je, že vláda o lockdowne rozhodla neskoro, v čase, keď vírus bol veľmi rozšírený, takže sa ďalej šírila v rodinách a na pracoviskách, čiže na miestach, ktoré lockdown zásadne neovplyvní. Preto máme zatiaľ slabé výsledky. Dostavia sa, len sa nesmie oslabiť jeho dodržiavanie. Už dnes vidíme pokles počtu nových prípadov v nemocniciach v celoštátnom priemere. Oneskorený lockdown si, žiaľ, vyžaduje väčšiu trpezlivosť. Úmrtia sú posledné prejavy pandemickej vlny, preto, ak vydržíme, v najbližšom čase by sme mali pocítiť zlepšenie vývoja.

Riadenie opatrení je často predmetom kritiky. Nepovažujete napríklad rozhodovacie štruktúru, v ktorej je pandemická komisia, ústredný krízový štáb, regionálne úrady verejného zdravotníctva, hlavný hygienik a samotná vláda, za príliš zložitú?

Predseda LOZ nebojuje len za lekárov, ale aj za zdravotné sestry.

stalo, toto nefunguje a ľudia zľavujú z vlastnej zodpovednosti, lebo informáciám, ktoré im politici poskytujú, neveria.

Túto frustráciu na Slovensku cítiť a je aj dôsledkom chybných krokov vlády a kompetentných ministerstiev. Matematik a analytik Richard Kol-

čanov naštrbia. Vláda sa, samozrejme, môže rozhodovať inak, než odporúčajú odborníci, lebo konečná zodpovednosť je na nej. Lenže nemôže sa rozhodnúť diametrálne odlišne, navyše, ak aj bežní ľudia už chápu, že to rozhodnutie nie je správne. Potom je pochopi-

v skutočnosti máločo funguje tak ako reálny lockdown.

Môžeme teda povedať, že aktuálna situácia je dôkazom, že naše opatrenia zlyhali? Alebo je to objektívny výsledok šírenia mutácií vírusu, čo nemôžeme ovplyvniť?

Záverečné slovo musí mať v demokratickom štáte vláda. Dôležité je, aby počúvala rady odborníkov. Na jar sme boli úspešní, lebo vláda počúvala tých, ktorí tomu rozumejú. Rýchlo sme uzavreli školy, verejné prevádzky, obmedzili sme obchody, zaviedli

e opatrenie

prísny režim po návrate na Slovensko, vrátane povinnej štátnej karantény a to nám dovolilo prežiť následné mesiace slobodne.

Prečo sme v tom nedokázali pokračovať na konci leta a na jeseň?

Žiaľ, premiér sa postupne obklopil ľuďmi, ktorí mu nedokázali oponovať a osobne si myslím, že mu skôr len priťakávajú a to je veľmi nebezpečné. Myslím si, že vedenie boja s pandemiou nemá spočívať na ministerstve zdravotníctva, lebo zdravotníctvo je v príliš zlom stave, aby minister mohol riadiť tento ťažký rezort i epidemiologické opatrenia. Premiér chybil už na jeseň, keď odborné stanoviská nebral tak vážne ako na jar. Komisia a štáb majú len poradenský mandát a ústredný krízový štáb už takmer nezasadá. Vlni sme sa stretali aj každý týždeň, za posledné dva mesiace to bolo len dvakrát. Myslím si, že, ak by sme počúvali ľudí, ktorí tomu rozumejú, pandémia by u nás nemala toľko obetí, koľko ich má.

Čiže nedostatočne počúvame odborníkov?

Slovensko sa upälo k nejakým zázračným riešeniam, ako je plošné testovanie, ale ignorujeme osvedčené postupy, ako je dobrá diagnostika, dôsledné vyhľadávanie kontaktov infikovaných ľudí, ich efektívna izolácia. Ukázalo sa, že zázračné riešenia nám nepomohli.

Je teda plošné testovanie antigénovými testami ako ho dnes robíme, teda bez následných krokov – dohľadanie kontaktov, izolácia infikovaných a pod. – neúčinným opatrením?

Antigénové testy treba používať na to, na čo sú určené. Na súrnu diagnostiku, napríklad ráno pred nástupom do práce. Na pretestovanie ohnísk, či už ide o bytovku, ulicu, mesto, okres. Celostátne testovanie raz do týždňa sa ukazuje ako neprospešné opatrenie a to, čo sme doň vložili nezodpovedá výsledkom. Ide o obrovské množstvo finančných, personálnych a materiálnych prostriedkov, ktorých efekt je nepomerný k vloženému kapitálu. A ten teraz chýba na efektívnejšie opatrenia proti pandémii. Toto treba urýchlene prehodnotiť. Problém antigénového testovania spočíva aj v tom, že jeho výsledky skreslili analytický obraz situácie. Úspešné krajiny stavajú analýzu na PCR testoch. Toto nás pravdepodobne viedlo aj k niektorým mylným rozhodnutiam.

Takže plošné antigénové testovanie nielen že nepomohlo, ale dokonca poškodilo?

Najškodlivejším rozmerom boli „pripustky na slobodu“. Po prvé preto, lebo ľudia získali potvrdenia, že sú týždeň negatívni, čo nie je vôbec prav-

O rady a skúsenosti sa delí aj s vládnymi politikmi (v pozadí Úrad vlády SR). foto LOZ

da. Tento typ testu hovorí o stave človeka v najbližších pár hodinách. Už na druhý deň výsledok nehovorí o ničom. Po druhé preto, lebo negatívny výsledok podporoval mobilitu ľudí a znížil ich ostražitosť pri kontaktoch s inými. A po tretie, tam, kde večer ľudia dostali informáciu, že v ich obci bol len jeden – dvaja pozitívne testovaní, začali sa vo veľkom stretávať, navštevovať, dokonca cestovať. To všetko zrýchľovalo šírenie nákazy. Modrý papier ako vstupenka na slobodu je veľmi nebezpečný fenomén.

Ktoré opatrenia ako odborník teda odporúčate financovať namiesto tohto testovania?

V prvom rade trasovanie, čiže vyhľadávanie všetkých kontaktov nakazeného za posledných zopár dní. Najstť tých ľudí, vysvetliť im riziko, dôrazne im odporučiť okamžitú izoláciu a povedať im, kedy majú ísť na PCR test. Úspešné krajiny investovali do tohto opatrenia napriek tomu, že nemali takú sieť, akú u nás ešte z čias komunizmu predstavujú regionálne úrady verejného zdravotníctva. Uvedomili si, že ju potrebujú, veľmi rýchlo ju vybudovali, lebo na to nepotrebujete odborníkov. V Írsku, Anglicku, alebo Nemecku ukázali, že stačia zaškolení brigádnici. Je to jednoduché a v pomere k vloženým peniazom veľmi účinné opatrenie. Toto sa, žiaľ, u nás nestalo.

Namiesto antigénových tes-

to-ov sme mali radšej investovať do presnejších PCR testov, čo sa týka najmä nemocníc, aby sa nestávalo, že príjmu pacienta, o ktorom nevieme, že šíri infekciu, lebo nemocnica je veľmi rizikové prostredie vo vzťahu k rýchlemu šíreniu vírusu. A tretím dôležitým opatrením je dôsledná karanténa. To, ako riešime a hlavne kontrolujeme izoláciu ľudí, o kto-

rých zistíme, že sú infikovaní je prejav veľkého diletantstva. A nesúvisí to len s ochotou ľudí. Už vlni som upozorňoval, že medzi karantenizovanými je veľa ľudí, pre ktorých viactýždňové zotrvanie v izolácii znamená nezvládnuteľný výpadok príjmov a neraz porušujú karanténu zo sociálnych dôvodov.

Bez nároku na presnosť odpovede, kedy vy osobne očakávate návrat do normálu?

Nemyslím si, že sme pred pandemiou žili normálne. Dlhodobu žijeme na dlh, ubližujeme prírode, ničíme planétu a tým škodíme aj sebe a po tejto pandémii môžu prísť ešte nebezpečnejšie. Bolo by fajn, aby nás terajšia skúsenosť dala do normálu, čo rozhodne neznamená návrat k štýlu života pred ňou. Predpovedať upokojenie situácie na dlhšiu dobu je rovnako nepresné, ako dlhodobé predpovede počasia. Nevieme predpovedať správanie sa ľudí a tiež samotného vírusu. Nevieme povedať, či sa zopakuje napríklad skúsenosť s vírusom MERS v arabských krajinách, ktoré sa stratili, alebo koronavírus zmutuje do takej podoby, že brániť sa mu bude ešte ťažšie ako teraz. Určite si myslím, že s obmedzeniami budeme musieť žiť aspoň do konca roka. Ak dovedy zvládneme zaočkovať väčšinu Slovenska a okolitých krajín, s ktorými sme v živom styku, je možné citeľné zlepšenie.

Očkovanie zachráni život

„Vakcinácia sa javí ako najúčinnjšie riešenie,“ hovorí MUDr. Visolajský. „Vírus tu síce prežije, nevieme ho úplne vyhubiť, ale vďaka vakcínam nebude ľudí zabíjať a nebudú plné nemocnice. Chceme, aby priebeh ochorenia bol na úrovni nádchy so slabými teplotami. A to je reálne.“ Mutácie vírusu síce môžu spôsobiť isté problémy, ale výrobcovia vakcín na ne dokážu reagovať. „Starším ľuďom skutočne môže očkovanie zachrániť život.“

Na očkovanie sa dá prihlásiť cez internet a ak s ním neviete pracovať, alebo k nemu nemáte prístup, požiadajte o pomoc svojho príbuzného či iného blízkeho človeka. Zvládne to za chvíľu. Objednať sa môžete aj telefonicky, alebo prostredníctvom svojho všeobecného lekára. „Ľudí nad 75 rokov veku už dnes očkujeme. Ako náhradníci, keď sa uvoľní termín, sú prípustní ľudia od 65 rokov,“ vysvetľuje P. Visolajský.

Ľudia môžu bezpečnosti vakcín dôverovať. „Výskum je dlhý, zahŕňa laboratórne skúšky, potom skúšky na zvieratách a iba ak nenastanú žiadne problémy, prichádzajú na rad tisíce dobrovoľníkov, pri ktorých sa detailne sledujú všetky, najmä vedľajšie účinky vakcíny,“ opisuje skúsený lekár. Potom výsledky posudzujú tímy expertov a až následne prichádza na rad registrácia. „Aj pri najmenších pochybnostiach vakcína nedostane schválenie. Vo svete sú už stotisíce zaočkovaných bez vážnejších problémov a dnes ich je veľa i u nás,“ hovorí šéf LOZ, ktorý sám dostal už aj druhú dávku a nemá žiadne problémy.

Proces očkovania je podľa neho nastavený dobre. „Premiér i minister uznali naše argumenty a upravili stratégiu, takže sme sa v prvej vlnе zamerali okrem zdravotníkov aj na starších ľudí. Je to dôležité, lebo u nich je najväčšie riziko, že skončia v nemocniciach.“ Poďakovanie si zaslúžia najmä ľudia v očkovacích centrách a tí, ktorí proces riadia na úrovni nemocníc.

Radšej respirátor ako rúško

Respirátory FFP2 alebo FFP3 poskytujú lepšiu ochranu než bavlnené rúško. MUDr. Visolajský zdôrazňuje, že sú dostupnou a lacnou pomôckou, ktorú je možné kúpiť v bežných obchodoch. „Respirátory možno používať opakovane. Koronavírus je veľmi citlivý na sucho, slnko a bežnú dezinfekciu, takže respirátor stačí vysušiť na radiátore alebo na slnku pár hodín. Toto vírus neprežije a jeden respirátor môžete používať niekoľko dní.“

Najmä starší, lekár odporúča, by sa s najbližšími mali stretávať vonku, s odstupom a dobre nasadeným respirátorom na tvári. „Rozumiem, že objasť sa, pobožkať sa s najbližšími je pre nás prirodzeným prejavom vzájomnej náklonnosti a lásky, ale tomu sa dnes treba vyhýbať.“ Malé deti „môžu byť bezpríznakoví prenášači vírusu“, varuje. Odporúča prechádzky na slnku s manželkou, manželom: „Nielen pre psychickú pohodu, ale aj pre získanie vitamínu D, ktorý posilňuje odolnosť organizmu.“ Seniori by mali využívať vyhradené hodiny a nakupovať viac vecí naraz, aby do obchodov nechodili denne. Nepoužívať MHD a obmedzovať osobné kontakty.

Opatrní by mali byť aj ľudia, ktorí chorobu prekonali. „Ešte nevieme, ako dlho takto získaná imunita trvá, dnes sa odhaduje, že to je 5 až 8 mesiacov,“ vysvetľuje P. Visolajský. Lenže ukazuje sa, že nové kmene – juhoafrický, brazílsky – vedia prelomiť aj imunitu získanú po prekonaní pôvodného vírusu. A keďže ich výskyt už bol dokázaný v susednom Rakúsku, nemožno sa na prirodzenú imunitu spoliehať. „Už aj na Slovensku máme ľudí, ktorí boli opakovane nakazení aj s ťažším priebehom,“ upozorňuje. Imunita po očkovaní je oveľa silnejšia, trvá dlhšie a je účinná aj na doterajšie nové mutácie vírusu. Po bezpríznakovom priebehu môže byť človek očkovaný už 7 dní po vyliečení, ak chorobu sprevádzali príznaky, čaká sa zhruba 14 dní.

– bo –

Dvojdielna bojová dráma na

Ján Hamar, predseda ObIV SZPB v Leviciach

Po Novom roku 1945 sa odohrala na dolnom Pohroní dvojdielna dráma, ktorá sa dá ťažko porovnať s inou kapitolou oslobodzovacích bojov Červenej armády na Slovensku. Súvisela s rozsiahlou nemeckou ofenzívou v Maďarsku na sklonku 2. svetovej vojny.

Nacisti sa nechceli vzdať svojich obklúčených vojsk v Budapešti. Súčasne počítali s tým, že keď odtrúbia protiútok, Stalin stiahne zo strategického smeru na Berlín časť jednotiek, čím oslabí vojská Červenej armády vtedy bojujúce na poľsko-nemeckom pomedzí.

Do začiatku januára 1945 sa v severnom Maďarsku vytvorilo úderné zoskupenie Wehrmachtu, ktorého jadro tvorilo trinásť tankových divízií. Z iných frontov sem prisúvali nové sily, napríklad 6. tankovú armádu SS z Arden či tankovú divíziu Tatra z okolia Varšavy. Pripravovali sa na prelom obklúčenia maďarskej metropoly. Za nového veliteľa zoskupenia nemeckých vojsk Juh vymenovali namiesto Johanna Frießnera generála Otta Wöhlera.

Pri horúcom budapeštianskom kotle

Už 2. januára sa päť nemeckých tankových divízií vydalo proti maďarským mestám Táta, Komárom a Ostrihom s cieľom postupovať na Budapešť a vyvieť príslušníkov Wehrmachtu z horiaceho kotla. Išlo aj o to, aby si udržali posledné strategické zdroje ropných objektov v západnom Maďarsku a významné priemyselné podniky vo Viedni a v Bratislave.

Moskva poslala Tretiemu ukrajinskému frontu (3. UF) pod velením maršala Fiodora I. Tolbuchina smernicu ako odrazať tieto zúrivé útoky vychádzajúc z osvedčených skúseností z tankovej bitky pri Kursku. Vzhľadom na napätú situáciu sa museli vykonať odvetné opatrenia i v Druhom ukrajinskom fronte (2. UF) maršala Rodiona J. Malinovského: zaútočiť pozdĺž ľavého brehu Dunaja na Komárno a v spolupráci s údernou skupinou 3. UF tam ovládnuť most i s príslušnými komunikáciami na oboch stranách.

Aby postupujúcej 6. gardovej tankovej armáde genpor. Michaila S. Šumilova (6. GTA) a 7. gardovej armáde genpor. Andreja G. Kravčenko (7. GA) nehrozilo napadnutie sprava, úsek bojov v smere na Nové Zámky posilnili o 9. gardový mechanizovaný zbor.

Napriek nedostatku času na oddech a doplnenie vojska sa skoro ráno 6. januára začal útok oboch gardových armád na vyše tridsaťkilometrovom úseku od Vozokian nad Hronom (dnes Hronovce) až po ústie Hrona do Du-

naja. Na mnohých miestach sa rozpútali prudké boje, išlo predovšetkým o jednotlivé obce a terénne dominanty. Napríklad len boj o Kamenín ležiaci na pravom brehu Hrona trval viac ako päť hodín.

Pred bránami Nových Zámkov a Komárna

Situácia sa vyostrila pri postupe 7. GA na Štúrovo (vtedy Parkan). Nemci tam sústredili 20 tankov a mnoho peších jednotiek v sile pluku. Preto bolo sovietske velenie nútené nasadiť delostrelecké jednotky z východnej strany Hrona. Priehradná paľba spôsobila nacistom značné straty, v deprimujúcom stave začali ustupovať.

Za prvý deň útoku 6. GTA a 7. GA postúpili na ceľ čiare o vyše 25 kilometrov. Úspešný priebeh bojov bolo však treba nielen udržať, ale aj urýchliť a rozšíriť. Malinovskij nariadil, aby sa jeho jednotky posilnili 24. gardovým streleckým zborom genmjr. A. J. Kruzeha a 6. GTA 4. mechanizovaným zborom genpor. V. I. Ždanova. Po úporných stretoch na druhý deň už bojovali v tesnej blízkosti Komárna a zastali pred bránami Nových Zámkov.

Wehrmacht do tohto priestoru neustále presúval nové kompletne jednotky aj za cenu oslabenia úderného zoskupenia na pravom brehu Dunaja. Sovietski vojaci museli s nimi zväzdať tvrdé boje. Pretože prebiehali na rozličných úsekoch, súvislá frontová línia medzi Komáromom a Nový-

mi Zámkami neexistovala. Ďalšie napredovanie útoku dvoch gardových armád v tom čase už nebolo reálne. Vyčerpanosť sovietskych vojsk bola obrovská, v značnej miere sa znížila ich početnosť, zaznamenali i veľké straty techniky.

Nemci zvyšovali tlak z pravej strany od Šurian, Levíc a Komárna. Pri takomto vývoji nemali jednotky 2. UF iné východisko ako prejsť do obrany. Pritom tankisti zo 6. GTA vybojovali pre svoje zoskupenie lepšiu taktickú pozíciu na čiare Čata, Bruty, Svodín a Kravany nad Dunajom. Potom ich Malinovskij stiahol do tyla frontu, aby si doplnili stav vojsk a techniky.

Velenie Wehrmachtu si uvedomilo nebezpečenstvo 20 kilometrov hlbokého predmostia, ktoré do značnej miery ohrozovalo celé nemecké zoskupenie v severnom Maďarsku. V tyle sa preskupovali nacistické jednotky, ktoré sa pripravovali na útoky v jednotlivých smeroch oproti vojskám 2. UF.

Nastúpili elitné divízie SS

Po 13. februári, keď vojská 3. UF oslobodili Budapešť, Nemci znovu chystali veľkú ofenzívu s cieľom zahnať Červenú armádu za Dunaj, prípadne až k Tise. V tejto súvislosti sa začalo odohrávať na dolnom Pohroní druhé dejstvo krvavých bojov. Velenie nemeckých armád Juh videlo v tom priestore vhodné nástupišče pre postup svojich vojsk po ľavom brehu Dunaja do oblasti východne od Budapešti.

Proti jednotkám 7. GA a 6. GTA v okolí Nových Zámkov sa dávalo do kopy početné zoskupenie pozostávajúce z elitných tankových divízií SS Adolf Hitler, Hitler Jugend a Totenkopf, v ktorých boli i najnovšie tanky typu Panther – Tiger, Konitgiger, ako aj posil-

nené jednotky pechoty, delostrelectva a letectva.

Velenie vojsk Juh otvorilo ráno 17. februára prológ nastávajúcich bojových operácií práve v miestach, kde videlo možný úspech na zabezpečenia si tyla. Z priestorov obcí Veľké Lu-

ky sa však už neprebili, lebo tam 7. GA vybuďovala pevnú obranu.

Pod tlakom tankových vojsk SS a ich úderných klinov v sile 60 až 80 tankov s podporou pechoty gardové jednotky dostali rozkaz organizovane prejsť cez dve predmostia a na proti-

Sovietski motostrelci v boji pri Hrone začiatkom roka 1945.

dince, Svodín a Strekov sa rozpútal útok troch divízií na obranné postavenie červenoarmejcov. Tí v boji proti značnej presile strácali pozície, a tak ustupovali k Hronu.

Na druhý deň sa situácia ešte skomplikovala. Nacistom sa podaril výsadok dvoch prapórov cez Dunaj pri obci Obid. Sovietske jednotky sa ocitli v nebezpečenstve sprava i zľava. Nemci znovu obsadili Štúrovo a prenikli až k Hronu. Na ľavú stranu rie-

ľahlom brehu vytvoril pevnú obranu územia oslobodeného v decembri 1944. Po strate predmostia v Kamenici nad Hronom však zostalo jediné – v Kameníne.

Najväčšia tanková bitka na Slovensku

Najkrvavejšie boje na južnom Slovensku sa odohrali práve pri Kameníne. Fašistické vojská chceli toto predmostie za každú cenu obsadiť a zastaviť posledné ustupujúce voje červenoarmejcov. Preto 23. a 24. februára proti obrancom každú chvíľu viedli útoky v sile 80–90 tankov so značným počtom pechoty a so silnou delostreleckou a vzdušnou podporou.

Dochádzalo tam k takým momentom, že sovietski vojaci po vystrieľaní všetkých nábojov išli so svojim tankom na taran alebo zblízka ničili nepriateľské tanky ručnými granátmi. Statočným obrancom v tom čase účinne pomáhala priehradná strelba a ničenie nemeckých delostreleckých batérií.

Fašistické vojská dosiahli určitý, no draho vykúpený úspech. Padlo tam vyše 4500 Nemcov, bolo zničených 104 tankov, 85 samohybných diel a ďalšia bojová technika. No najdôležitejšie bolo, že sa im nepodarilo preniknúť na ľavý breh Hrona a popri Dunaji ani k obklúčenému zoskupeniu v Budapešti.

Zrekonštruovaný cintorín 5 247 padlých vojakov Červenej armády v Štúrove, november 2019.

I dolnom Pohroní

Vojská 2. UF účinne napomohli spolubojovníkom z 3. UF odraziť jeden z najväčších útokov na južnom smere bojov. Jednotky 6. GTA a 7. GA v januárovej ofenzíve dosiahli stanovené úlohy za dva dni, kým nemecké zoskupenie v značnej presile vy-

ho úderu a miestu prechodu zoskupení pravého krídla 7. GA a ľavého krídla 53. gardovej armády genpor. Ivana M. Managarova, ktoré sa stanovilo na štrnásťkilometrovom úseku od Starého Tekova po Žemliare. Bolo rozhodnuté, že sa v celom

notlivé prápory na improvizovaných riečnych prostriedkoch pripravili na pravú stranu Hronu. Po zaujatí menších predmostí začali cez rieku prenikať i jednotky druhého sledu.

Krátko po delostreleckom prepade sa nemecké velenie spamätalo. Na jednotlivé úseky spustili z neďalekej Pohronskej pahorkatiny delostreleckú priehradnú paľbu, čo značne naštrbilo zámer prvosledových sovietskych jednotiek, aby už v prvý deň útoku rozšírili predmostie na 10 až 15 kilometrov.

Na mnohých miestach prebiehali zúrivé protiútoky Nemcov s podporou tankov a samochodiek. Stupňujúce bojové stretnutia sa odohrávali v tesnej blízkosti Hrona v obciach Kalná, Malé Kozmálovce, Ondrejovce, Dolný Píal, Lok, Kamenín i v Želiezovciach. Snahou nemeckého velenia bolo za každú cenu spomaliť útok červenoarmejcov, aby si tak na smere Bratislavsko-brnianskej operácie mohli vytvoriť účinné pásma obrany.

Nemci sa aj na druhý deň zo všetkých síl pokúšali zastaviť útok Sovietov. Tak to bolo v samotnej Kalnej nad Hronom, kde mali stále obsadenú časť dediny, a chceli udržať i strategické cesty v smere na Nítru, Malé Kozmálovce a Kozárovce.

Pre zrýchlenie postupu operácie vydal maršal Malinovskij rozkaz nasadiť do útoku aj Gardovú jazdecko-mechanizovanú armádu genpor. Issu A. Plijeva. Jednotky 4. gardového jazdeckého zboru sa v noci z 26. na 27. marca preplavili cez Hron a prebili sa k obciam Dolný a Horný Píal, jednotky 6. GJZ zase k čiare Čaka – Plavé – Vozokany. Po prekonaní nepriateľskej obrany rýchlo napredovali na Šurany a Nové Zámky, obsadili komunikáciu smerom na Nítru, aj mosty na riekach Žitava a Nitra.

Siedma gardová armáda v tom čase už prešla s podpornými jednotkami vpred na Nové Zámky a Komárno. Príslušníkom Wehrmachtu sa len pri Štúrove pred sovietskym nevelkým predmostím na Hrone darilo začas odolávať obsadeniu cesty na ľavom brehu Dunaja, kadiaľ ustupovali nemecké vojská z Maďarska ku Komárnu.

Velenie 2. UF však prijalo rozhodnutie, aby sa pri Moči a Radvani nad Dunajom vylodil výsadok 83. brigády námornej pechoty. Aj vďaka účinnej podpore raketových a delostreleckých člnov sa situácia v tomto priestore zmenila. Nemci urýchlene opúšťali svoje pozície i samotné mesto Štúrovo a ustupovali k Novým Zámkom. Postup 7. GA sa už otvoril na celom úseku vytýčeného útoku. O týždeň na to bola oslobodená Bratislava.

Foto: Martin Krno a archiv red. Bojovník

bojovali toto územie späť za viac ako dva týždne.

O veľkom hrdinstve obrancov predmostia v Kameníne svedčí fakt, že 15 príslušníkom oboch gardových armád za to udělili titul Hrdina Sovietskeho zväzu. Táto operácia sa dá porovnať k urputným bojom pri Lipovskom Mikuláši z februára až apríla 1945, no nikdy nešlo o také veľké územie a s takým nasadením živej sily i techniky.

Prípravy na Bratislavsko-brniansku operáciu

Po urputných bojoch na dolnom Pohroní nastal relatívny pokoj. Vojská 2. UF sa pripravovali na dlhšie plánovanú Bratislavsko-brniansku operáciu. Po náročnom prebojovaní sa od maďarského mesta Hatvan na Slovensko a po množstve veľkých ozbrojených stretnutí bolo nevyhnutné vojakom dať čas na oddych a regeneráciu síl.

Museli ošetriť a doplniť techniku a po taktickej stránke pripraviť vojská na nové boje. Pravidelne sa uskutočňoval prieskum možných predmostí útoku a rozmiestňovania nemeckých vojsk v tamojšom priestore i v hlbokom tyle. Pripravovali sa prostriedky na násilné prekonávanie vodných tokov, spresňovali sa plány na obsadzovanie veľkých miest.

Velenie 2. UF venovalo zvláštnu pozornosť utajovaniu možných

priestore pred Levicami vybuduje maskovanie ciest potrebných na presun techniky a vojsk a že sa na podporu tejto operácie vytvorí pri osade Géňa poľné letisko. Celý front sa doplnil potrebnou muníciou, v jednotkách prebiehali schôdze s cieľom upevniť morálno-politickej prípravu mužstva.

Významným predpokladom spustenia novej operácie bolo, že sa vojskám 3. UF podarilo odraziť dlho pripravovaný útok nemeckých vojsk v severnom Maďarsku. Do značnej miery k tomu napomohli vojská 2. UF, konkrétne 46. gardovej armády genpor. Alexandra V. Petruševského a už spomínanej 6. GTA.

Tak ako každá väčšia operácia Červenej armády aj tá Bratislavsko-brnianska výrazne prispela k blížiacей sa porážke hitlerovského Nemecka a k oslobodeniu veľkej časti stredného a západného Slovenska, v ktorom sa nachádzala najpodstatnejšia časť nášho priemyslu a poľnohospodárskej výmery.

Deň D nastal 25. marca 1945

Operácia sa rozbehla večer 25. marca. Delostrelecký 55-minútový prológ útoku na predný okraj nepriateľskej obrany na pravom brehu Hrona odštartoval i skrytý presun úderných jednotiek tým smerom. Po prenesení delostreleckej a mínometnej paľby vedenej z okolia Levíc sa jed-

Rodion Jakovlevič Malinovskij

(23. 11. 1898–31. 3. 1967), Hrdina ZSSR, najschopnejší povojnový minister obrany (1957–1967). Ako nemanželský syn zažil krušné detstvo. Hneď po vypuknutí 1. svetovej vojny sa ako nepĺnoletý prihlásil do cárskej armády. Neskôr ho vyslali na západný front, kde až do porážky Nemecka pôsobil v Cudzineckej légii. Po návrate do vlasti bojoval proti bielogvardejcom na Sibíri a v španielskej občianskej vojne na strane republikánov.

Po napadnutí Sovietskeho zväzu nacistickým Nemeckom viedol svoje jednotky z obkľúčenia pri čiernomorskom pobreží. Už ako generálporučík velil obrane Donbasu, podieľal sa na vedení úspešnej druhej bitky o Charkov. Malinovského 66. armáda prispela k tomu, že okupanti neboli schopní preniknúť za Volgu a po porážke pri Stalingrade ich prenasledovala a vyhnala z Donbasu. Tretí ukrajinský front pod jeho velením pokračoval v oslobodzovaní Ukrajiny, vrátane rodnej Odesy.

Od mája 1944 velil 2. ukrajinskému frontu. Úspešnou Jassko-kišišovskou operáciou sa zaslúžil o to, že Rumunsko a Bulharsko prešli na stranu Spojencov. Za to ho Stalin povýšil do hodnosti maršal, hoci Malinovskij bol v jeho očiach pre dávnejšie pôsobenie vo Francúzsku a v Španielsku „nespolahlivým živlom nariadeným západnými myšlienkami“. Červenoarmejci po ťažkých bojoch obsadili Debrecín a Budapešť. Vzápätí Malinovskij viedol Bratislavsko-brniansku operáciu. Ani na Morave sa preňho vojna neskončila, v jeho réžii sovietski vojaci v rámci Augustovej búrky rozbili miliónovú japonskú Kvangtunskú armádu v Mandžusku.

Malinovskij zomrel v Moskve, pochovali ho pred Kremľským múrom. Na Slovensku po ňom premenovali obec Éberhárd na Malinovo, kde údajne 4. 4. 1945 strávil noc počas oslobodzovania Bratislavy. V hlavnom meste Slovenska niesla jeho meno jedna z najdlhších ulíc, no po novembri 1989 na nej najprv zmizol pamätný reliéf a potom aj názov.

Michail Stepanovič Šumilov

(17. 11. 1895–28. 6. 1975), Hrdina ZSSR, bojoval už v 1. svetovej vojne a ruskej občianskej vojne na čele pluku Červenej armády. Po zničení jeho zboru v operácii hitlerovských vojsk Barbarossa v auguste 1941 ho zaradili do zálohy. Ale o rok na to sa stal veliteľom 64. armády, ktorá zabrzдила 4. tankovú armádu Hermanna Hotha na južnom prístupe k Stalingradu a potom pol roka hrdinsky držala obranu tohto mesta na Volge. Koncom januára 1943 viedol Šumilov výsluch zajatého poľného maršala Friedricha Paulusa. Na čele svojej armády, ktorá sa v apríli 1943 premenovala na 7. gardovú armádu, sa zúčastnil na bitkách pri Kursku, Kirovgrade, Kišišove, Debrecíne, Budapešti, na Bratislavsko-brnianskej a Pražskej operácii.

Generálplukovník Šumilov mal veľkú zásluhu na prebudovaní Rumunskej kráľovskej armády. Po vojne sa stal vrchným veliteľom Bieloruského a neskôr Voronežského vojenského okruhu. V roku 1956 odišiel do dôchodku. Pochovali ho na Mamajevskej mohyle vo Volgograde.

Andrej Grigorievič Kravčenko

(18. 11. 1899–18. 10. 1963), dvojnásobný Hrdina ZSSR. Po prepadaní Sovietskeho zväzu velil tankovej brigáde v najťažších mesiacoch obranných bojov pod Moskvou. V novembri 1942 už ako veliteľ 4. tankového zboru prerazil nepriateľskú líniu v Stalingradskej oblasti a podieľal sa na obkľúčení a zničení 6. armády Wehrmachtu generála Paulusa. V lete 1943 sa zúčastnil na legendárnej tankovej bitke pri Prochorovke a potom sa ocitol na čele ofenzívy smerom k Dnepru.

Pod jeho vedením 6. gardová tanková armáda prešla slávnou cestou viacerými útočnými operáciami, bojmi o Bukurešť, Viedeň a Bratislavu. Hneď po porážke nacistického Nemecka sa presunula na Ďaleký východ, kde sa ako hlavná úderná sila Transbajkalského frontu zúčastnila na oslobodení Mandžuska. Po vojne slúžil Kravčenko na Ďalekom východe, v októbri 1955 ho zo zdravotných dôvodov previedli do zálohy. Je pochovaný na známom Novodevičom cintoríne v Moskve.

(a0)

Virtuálna prehliadka múzea

Ján Holička

Oblasťný výbor SZPB v Trenčíne prevádzkuje expozíciu Múzea Partizánskej brigády Jana Žižku. Pandémia síce teraz nedovoľuje jeho fyzickú prehliadku, ale môžete si ju pozrieť na diaľku – stačí Vám počítač (či telefón) pripojený k internetu.

Expozícia múzea sa nachádza v prenájatých priestoroch bývalého učilišťa Zornica v Bánovciach nad Bebravou, na ploche 250 m² od roku 2017. Návštevníkov oboznámi s protifašistickým odbojom v oblasti Strážovských vrchov počas Slovenského národného povstania. Napriek súčasnej nepriaznivej situácii členovia SZPB hlavne z Bánoviec nad Bebravou pokračovali v získavaní a dopĺňovaní artefaktov z obdobia SNP. Podarilo sa nám získať súhlas na reprodukciu obrazov výjavov z partizánskeho života, ktoré namaľoval maliar Ján Zeman v budove Spoločenského domu Jana Švermu na Jankovom vršku. Doplnením obrazov sa vý-

razne zlepšil estetický dojem pri vstupe do expozície.

Za najväčší prínos však považujeme, že sa nám s pomocou Bánovskej regionálnej rozvojovej agentúry podarilo zho-

toviť virtuálnu prehliadku múzea. Túto prehliadku si môžu záujemcovia pozrieť na stránke mesta Bánovce nad Bebravou <http://muzeum.banovce.sk/tour.app/Contents/Resources/app/>

A ak by ste v budúcnosti chceli osobne navštíviť pamätné miesta partizánskych bojov v našom regióne, všetky nájdete na tejto adrese: <https://www.as-trala.io/szpb/map.html>

To je náš pomník

Malý Slavín

Katarína Ftáčniková Kocurová

Starý otec bol v Povstaní a moja rodina z otcovej i matkovej strany stratila počas vojny viacero blízkych. Sestra Viera má meno po tete, ktorú umučili fašisti. Ja som svoje dostala po sovietskych kačuškách. Keď som v detstve bývala kúsok od Múzea SNP v Banskej Bystrici, poznala som všet-

ky vystavené exponáty. Už dlhšie žijem v Bratislave, no aj tu mám „svoj“ pamätník.

Malý Slavín ukrytý v hore nad Račou, prirodzene zapadá do lesného prostredia. O pár metrov ďalej je studnička a lúka so stolmi a prístreškami. Pomník tvorí veľká skala s osadenou tabuľou s menami dvoch padlých červenoarmejcov, ktorých tam pochovali začiatkom apríla 1945. Dostať sa tam si vyžaduje trochu

námaľy. Pešia trasa z Knižkovej doliny trvá poldruha hodiny a hoci takmer celá vedie do kopca, stojí to za to. A ako bonus tam chýba signál mobilných operátorov.

Už bežmála 30 rokov sa teší veľkej popularite turistický pochod na Malý Slavín, ktorý pri príležitosti oslobodenia organizuje Klub Nového slova a v posledných rokoch aj oblasťný výbor SZPB a ruská ambasáda. Zvyčajne príde zo 200 ľudí všetkých generácií. Zabezpečíme autobus pre starších účastníkov, suroviny na guláš, špekáčiky, chlieb, po zime dáme do poriadku areál pamätníka, pripravíme vatru... Všetko s veľkou radosťou.

Na krátkom pietnom akte sa vyhýbame fráзам či zbytočnej okázalosti. O to úprimnejšie znejú slová vďaky padlým sovietskym vojakom, o to významnejší je imperatív nikdy nezabudnúť a nedopustiť, aby nacizmus a fašizmus opäť zdvihol hlavu. Minulý rok nám pandémia skrížila plány, ale aspoň sme sa postarali o údržbu pamätníka. Kto vie, ako to bude tohto roku, ale nezabúdame.

Na Malom Slavíne v máji 2019 vystúpil s príhovorom zakladateľ tejto tradície Milan Ftáčnik. Foto Jozef Schwartz

Kladdenie vencov v Sabinove

Juraj Vrabel ml., historik

Aj v Sabinove sa tohtoročná pripomienka oslobodenia uskutočnila v komornej atmosfére. Vence pred mestským úradom položili 21. januára primátor Michal Repaský, prednosta okresného úradu Jaroslav Markuš a za SZPB pplk. v. v. Miroslav Tomčík a Štefan Planý spolu s riaditeľom mestského kultúrneho strediska Jozefom Váhovským.

Smútočný pochod, hoci reprodukováný, bez živej dychovky, podčiarkol jedinečnosť a pietu dejinného momentu, ktorý v histórii mesta patrí medzi kľúčové. V myšliach prítomných rezonovala nielen spomienka na obeť a úcta osloboditeľom, ale aj fakt, že už rok bojujeme s nebezpečnou pandemiou a netušíme, čo prinesie budúcnosť. No veríme, že o rok budeme účastníkmi pietneho aktu tak, ako sme naň boli zvyknutí.

Štúrovo

Základná organizácia SZPB v Štúrove si pripomenula Medzinárodný deň pamiatky obetí holokaustu, ktorý pripadá na 27. január.

Predseda ZO SZPB si spolu s primátorom mesta Ing. Eugenom Szabóom uctili pamiatku obetí položením vencov k pamätníku „PRO MEMORIA“.

Primátor mesta v krátkom príhovore pripomenul osudy deportovaných židovských obyvateľov mesta, ktorí sa už nevrátili. Poďakoval výboru ZO za zorganizovanie pietneho aktu a vyzdvihol dobrú spoluprácu s mestom.

Kladdenie vencov sa zúčastnili aj Ing. Jozef Slabák, predseda Historicko dokumentačnej komisie pri ZO a Ing. Róbert Šimurka člen ZO. ZO SZPB Štúrovo

Účastníci kladdenia vencov.

Asi málokto ZO SZPB má vlastný odznak. Mikulášska ho má vďaka záľube jej predsedu Ivana Líšku, ktorý vyrezáva erby a vyrába odznaky, pripomínajúce dôležité historické medzníky. Na fotografii je ukážka z jeho tvorby: vľavo hore odznak s erbom Liptovského Mikuláša, vpravo pripomienka 75. výročia oslobodenia. V druhom rade sú popri pripomienke 100. výročia ukončenia 1. sv. vojny, farebné variácie súsošia na pomníku oslobodenia mesta na cintoríne na Háji z dielne sochára A. Gromu. V treťom je spomienka na prelomový Prvý máj v r. 1918, portrét mikulášskeho rodáka a bývalého ministra obrany ČSSR Martina Dzúra a dva odznaky pre účastníkov súťaže stredoškôľakov Poznaj svoje mesto, ktorú organizuje mikulášska ZO SZPB.

Text a foto: Olga Fejdióvá

Spomienka na obete represálií

Kristína Šimurdová

Aj tento rok sme pri pamätníku fašistických represálií v lesíku Chrastie pri Žiline vzdali hold ich obetiam. Partizánov a iných odbojárov tam zavraždili vojaci žilinského Einsatzkomanda 13 pod velením bol SS hauptsturmführera Wernera Schönemanna.

Dokopy 32 ľudí tam zabili od novembra 1944 do 8. 1. 1945. Išlo zväčša o partizánov z 1. čs. brigády Jana Žižku z Trocnova, ktorej velil npr. Janko Ušiak, a ktorá operovala na Kysuciach, ako aj z 2. slovenskej národnej brigády pod velením Konstantína Karpoviča Popova, ktorá pôsobila v Rajeckej dolina a Malej Fatre. Partizánov a odbojárov (medzi nimi aj predsedu Okresného revolučného národného výboru v Žiline a komisára 2. čs. partizánskej brigády M. R. Štefánika Ondreja Radenu) najskôr kruto mučili v pivnici okresného súdu v Žiline. Ich telá po vojne objavili v spo-

ločnom hrobe. Dodnes sa podarilo identifikovať 28 ľudí, ktorých mená sú na pamätníku.

Každoročne sa k nemu vracajú príbuzní obetí spolu s predstaviteľmi mesta, vojakmi žilinskej posádky a spolupracujúcimi združeniami. Vzdávajú česť a úctu i komisárovi 2. slovenskej národnej partizánskej brigády Antonovi Sedláčkovi, ktorý bol aj za prítomnosti žiakov miestnych škôl 15. novembra verejne popravený a ostatným 77 obetiam fašistických repre-

sálií pochovaných na Žilinskom mestskom cintoríne z nich 40 neznámym a 6 partizánom na Bôrickom cintoríne, ktorých zavraždili vojaci Einsatzkomanda 13 a ich ukrajinskí pomocníci v uniformách Wehrmachtu a POHG. Tento rok sa museľa spomienka konať bez verejnosti. Veniec vďaka partizánom a odbojárom položili 15. januára primátor Žiliny Peter Fiabane (na snímke) a predseda Oblastného výboru a podpredseda ÚR SZPB Juraj Drotár.

foto: MsÚ Žilina

Spomienkové oslavy

Anna Kančová, ZO SZPB Málince

Ani v Málinci sme napriek nepriaznivým podmienkam nezabudli na oslavu oslobodenia obce. Bola to skôr pripomienka, ale vyjadrovala rovnako úprimnú a srdečnú vďaku osloboditeľom, ako tradičné oslavy.

Pri pamätníku SNP na námestí obce sa 28. januára zišla hŕstka ľudí, toľko, aby sme neporušili epidemiologické predpisy. Ukázali sme, že nezabúdame na významné udalosti, ktoré sa natrvalo zapísali do histórie. História útlaku a neslobody, strachu a strádania, neistoty a smrti, ale najmä pamiatku tých, ktorí túto strašnú epochu našich dejín

ukončili si musíme pripomínať za každých okolností. Žijúcich pamätníkov týchto čias je z roka na rok menej, v našej obci Málince, žiaľ, nemáme už žiadneho. Preto je na nás, aby sme si tieto udalosti pripomínali a nedovolili, aby sa v našej spoločnosti opäť prebudil duch fašizmu.

Na pietnom podujatí sa zúčastnili starosta obce Igor Lacko, predsedníčka ZO SZPB Elenka Dibalová a členky a členovia výboru Anna Kančová, Janka Gondová, Marta Findová a Michal Tokár. Oslobodenie Málince sme občanom pripomenuli aj miestnym rozhlasom.

Pietne podujatie v Málinci – v strede predsedníčka ZO SZPB Elena Dibalová a starosta Igor Lacko.

foto ZO SZPB Málince

Výročie tragédie v Melku

Braňo Ondruš

V predvečer výročia tragédie v Melku sa pri pamätníku jej obetiam poklonili členovia vedenia SZPB na čele s predsedom Pavlom Sečkárom. Predseda ObľV Bratislava Martin

Krmo pripomenul, že 19. februára 1945 pri rakúskom mestečku nezmyselne zahynuli politickí väzni slovenského klérofašistického režimu. Na transport do koncentráku v Mathausene, v ktorom bolo 250 odbojárov zaútočilo spojenecké letectvo. Vojenské

autá nemali špeciálne označenie, letci nemohli vedieť, že v nich vezú civilistov. Nacisti im nedovolili z áut vybehnúť, hoci sami sa schovali v lesíku. Po nálete hrozili zastrelením každému, kto chcel pomôcť zraneným. Tých zavreli na 48 hodín do šopy, takže zahynuli aj ľudia, ktorým mohlo ošetrenie zachrániť život. Posledný transport vypravili fašisti iba 4 dni pred oslobodením Bratislavy. SZPB pred tromi rokmi presadil celkovú rekonštrukciu pamätníka, ktorý na bratislavskom cintoríne v Slávičom údolí dôstojne pripomína obete najstrašnejšieho režimu na Slovensku.

Oslávenci z Čierneho Potoka

Jozef Pupala

predseda ZO SZPB Čierny Potok

V ZO SZPB v Čiernom Potoku (okr. Rimavská Sobota) sa v krátkom čase dožili nádherných životných výročí dvaja pamätníci boja proti fašizmu a nacizmu. Ten mladší ho prežil v podobe Horthyho a nyilasovského teroru, starší je hrdinom bojujúcim v SNP.

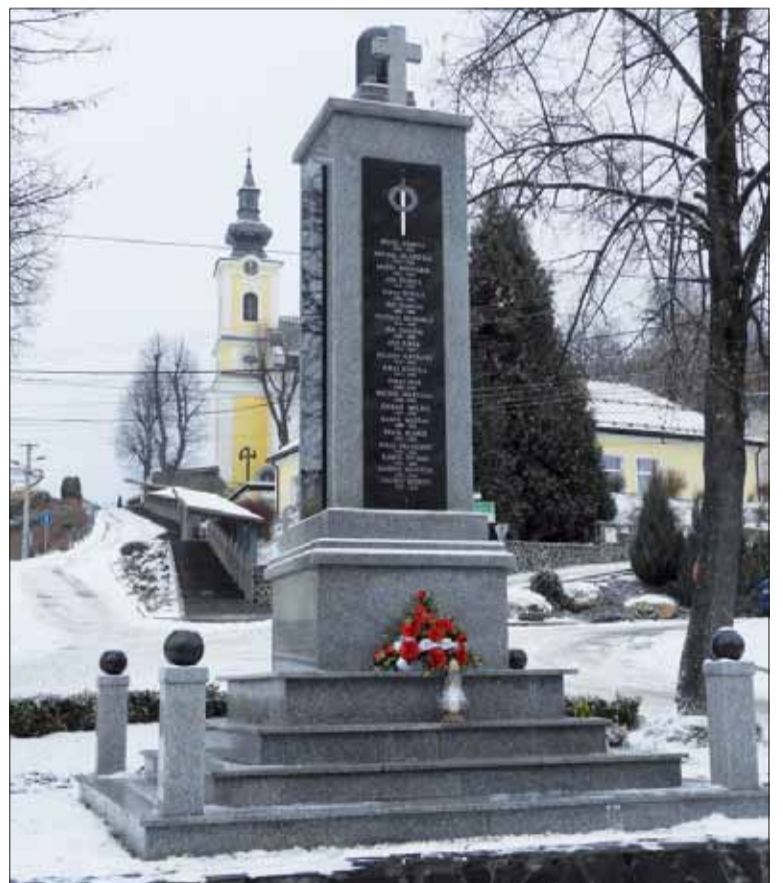
Jozef Špitál sa dožil nádherných 99 rokov 22. decembra 2020. Napriek ťažkému životnému osudu a dvojnásobnému zraneniu v bojoch proti fašizmom. K narodeninám mu gratulujú príslušníci Klubu výsadkárov z Prostějova, Žiliny, Martina, Banskej Bystrice, odbojáři z okresu Rimavská Sobota a osobitne členovia ZO SZPB arm. generála Ludvíka Svobodu v Čiernom Potoku. Pri príležitosti 75. výročia víťazstva nad fašizmom mu prezident RF udelil pamätnú medailu. Výsadkáři z Prostějova mu odovzdali medailu pri príležitosti 75. výročia bojov paradantnej brigády 1. čs. armádneho zboru v ZSSR o Duklianský priesmyk.

Oslávenc sa lopotil u bohatých gazdov, kým v októbri 1942 nenarukoval k 4. pešiemu pluku do Dolného Kubína, aby sa už 28. 6. 1943 dostal na ruský front. „Medzi radovými vojakmi sa bežne hovorilo o nezmyselnosti boja

proti bratom Rusom,“ spomína, takže nečudo, že 1. 11. 1943 k nim prebehol v skupine 42 slovenských vojakov. Od januára 1944 ho zaradili do 2. čs. paradantnej brigády, bojoval na Dukle a 7. októbra na Troch duboch pobozkal rodnú zem. Po potlačení Povstania sa zaradil k partizánskej brigáde kpt. Jegorova.

Po vojne pracoval v Chemosvite SVIT a Slovenských lúčobných závodoch v Hnúšťa až do odchodu do penzie. Oženil sa v r. 1947 a ako vdovec opäť v r. 1955, dokopy sa mu narodilo 5 detí.

Štefan Kapec oslávil 25. januára okrúhlych 90 rokov. Ako bezmála 14-ročný chlapec zažil traumu, na ktorú nikdy nezabudne, keď jeho domov pripadol Horthyho Maďarsku a on sa ocitol nielen pod fašistickým, ale aj nacionalistickým teromom. Jeho otec po odvečení do koncentračného tábora Flossenbürg tento teror neprežil. Kariéra Š. Kapca v KSS sa skončila, keď po návrate z vojnenčiny spoznal v osobe vedúceho tajomníka OV KSS človeka, ktorý ho počas vojny zaškoľoval pri pasení kráv a vypočúvaní, či nevidel nejakých tulákov so samopalmi, čiže partizánov. Prostredníctvom Bojovníka ďakuje všetkým, čo si spomenuli na jeho narodeniny a odkazuje, „nech sme, Slováci, takí „spoloční,“ ako za Povstania!“

Členovia základnej organizácie SZPB v Helpe si 29. 1. 2021 v tichosti a v piete pripomenuli oslobodenie svojej obce a vzdali úctu a hold padlým pri pamätníku obetiam svetových vojen. Aj v dnešnej dobe totiž ako všetci členovia Zväzu považujú za dôležité, aby sme nezabúdali na našu históriu a zobrali si z nej poučenie.

- **Banská Bystrica – Radvaň:** Mária Ursínyová 80 a Ľubomír Murgaš 75 rokov.
- **Banská Bystrica, Tr. SNP:** Marta Zlievska 70 rokov.
- **Belá – Dulice:** Marta Kucháriková 94 rokov.
- **Bernolákovo:** Alena Záhorcová 80, Antónia Tichá, Mária Wojnarová a Edita Kozárová 75 rokov.
- **Bojnice:** Jolana Hraňová 85 a Ing. Rastislav Lauko 81 rokov.
- **Bystré:** Marta Juhásová 70 rokov.
- **Cinobaňa:** Ľudmila Lofajová 81 rokov.
- **Čaňa:** Gejza Andres 80, Viera Kočíšová 60 a Martina Majorošová 45 rokov.
- **Detva:** Anna Náhliková 85, Jozef Vančo 84, Viera Stanovská 83, Mária Vidiečanová 82, Jozef Dianiška 80, Pavel Viazanička, Jolana Vávrová a Svetov

- zár Blažek 70, Katarína Látková, Anna Látková a Janka Bartková 65, Irena Stehlíková 60, Peter Drugda a Michal Murín 55 rokov.
- **Galanta:** Mária Korimová 70 rokov.
- **Hostie:** Helena Horváthová 75 rokov.
- **Hrušov/oblvga/:** Miroslav Lackovič 35 rokov.
- **Klenovec:** Mária Štefániková 90, Magita Bálintová a Mária Paľová 87, Darina Sopociová 65, Elena Brndiarová a Jaroslav Zvara 60 rokov.
- **Košice Juh:** Ján Kočán 97 a Zuzana Guľašiová 84 rokov.
- **Košice Sever:** Helena Ščuroková 92 a Šarlota Lošáková 81 rokov.
- **Košice Ťahanovce:** Magdaléna Pillerová 60 rokov.
- **Kysta:** Mária Kiššová 70 rokov.

- **Lipovec:** Mária Slezáková 65 a Jana Kašíková 55 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Marta Knappová 89, Mária Fendeková 75 a Gabriela Smreková 45 rokov.
- **Málinec:** Pavel Fařara 60 rokov.
- **Medzibrod:** Marta Zuzánková 70, Štefan Ilčík 75 a Zuzana Piliarová 50 rokov.
- **Medzilaborce:** Miroslav Pančura 50 rokov.
- **Nové Mesto nad Váhom, gen. Institoris:** Helena Ondrašovičová 98, Božena Štukovská 91, Elena Priebrachová 88, Mária Lovásová 86, Ján Kobelovský 83, Ján Miko 81, Anton Muth 75, Michal Bartoš a Ing. Miloš Tomka 70 a Marianna Valúšková 65 rokov.
- **Očová, gen. Pivolusku:** Ondrej Bažík 81 rokov.
- **Petrovce:** Eva Poláčeková 60 rokov.
- **Pliešovce, gen. mjr. A. Kordu:** Margita Jančiarová 80 a Anna Hybská 70 rokov.
- **Poltár:** Ladislav Kamenský 82 a Pavel Obročník 65 rokov.
- **Revúca, gen. Viesta:** Mgr. Vincent Blánar 87, Amália Sabová 86, Irena Návojevová 80, Jozef Teličák 75, Jozef Ševc 70, Elena Oravcová 65 a Marianna Výborná 20 rokov.
- **Selce:** Mgr. Gizela Cabanová 80 a Dušan Rusko 55 rokov.
- **Sučany:** Anna Holigová 96 rokov.

- **Šoporňa:** Miroslav Koval' 65 rokov.
- **Tlmače:** Anna Považanová 70 rokov.
- **Trebišov 2:** Ing. Štefan Ladecký 55 rokov.
- **Veľaty:** Michal Repovský 70 rokov.
- **Vidiná:** Štefan Vrábek 80 rokov.

- **Vranov nad Topľou II:** Ján Líška 70 rokov.
- **Zvolen Centrum 1:** Janka Ružičková 60 rokov.
- **Žiar nad Hronom:** Božena Mižúrová 84 a Milan Kompas 82 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Navždy sme sa rozlúčili

- **Bernolákovo:** s 87-ročnou Alžbetou Reingraberovou a 86-ročnou Teréziou Fečetovou.
- **Breznička:** so 78-ročným Jozefom Klimákom.
- **Detva:** s 80-ročným Jánom Krnáčom, 79-ročným Jánom Pivoluskom, 81-ročným Jozefom Murínom a 88-ročným Júliusom Kováčom.
- **Hrušov /oblvga/:** s 84-ročným Rudolfom Babekom.
- **Hrušov pri Lučenci:** so 75-ročnou Annou Fašangovou.
- **Lipovec:** so 67-ročnou Vierou Jurcackovou.
- **Makov:** so 72-ročným Jozefom Kubincom.
- **Medzilaborce:** so 79-ročnou Annou Šviderovou, 67-ročnou Máriou Mochnáčovou, 73-ročnou Annou Bogricovou a 90-ročnou Annou Šmigovou.
- **Nové Mesto nad Váhom,**

- gen. Institoris: s 87-ročným Ing. Jozefom Dvorštiakom a 82-ročným Jánom Ješkom.
- **Prievidza, ZO pri HPB a. s.:** so 76-ročnou Mgr. Marianou Liptajovou.
- **Radvaň nad Laborcom:** so 70-ročným Michalom Fedorkom.
- **Stropkov:** s 90-ročnou Annou Maruščakovou, 57-ročným Miroslavom Fečkom a 76-ročným Jozefom Kimákom.
- **Sukov:** so 74-ročnou Júliou Šakovou.
- **Uderiná:** so 70-ročným Mgr. Jánom Galádom.
- **Zvolen Centrum 1:** so 76-ročnou Amáliou Stehlíkovou, 70-ročnou Martou Mikulčíkovou a 73-ročným Jánom Vachalíkom.

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Gratulácia

V týchto dňoch sa dožil nádherných 97 rokov člen banskobystrickej ZO SZPB Fončorda „B“ Ján Štilla, ktorý sa narodil 18.2.1924 v Rajci.

Je posledným priamym účastníkom SNP spomedzi členov našej ZO. Do Povstania sa zapojil hneď v jeho prvý deň ako veliteľ spojovacej čaty v priestoroch Strečno, Dubná Skala, Martin, Dúbrava a Ostrá

Lúka. Po prechode povstalcov do hôr bol na Poľane a 7. apríla 1945 sa prezentoval do 1. čs. armádneho zboru, pôsobenie v ktorom ukončil 5. mája. Členovia našej ZO chcú aj týmto spôsobom vzdať pánovi Štillovi česť a popriať mu hlavne zdravie a nech medzi nami naďalej pôsobí, i keď vzhľadom na jeho zdravotný stav má obmedzené možnosti zúčastňovať sa na podujatiach Zväzu.

Výbor ZO SZPB Banská Bystrica Fončorda „B“

Za Mariánom Horským

Revúcka ZO SZPB sa rozlúčila s generálmajorom Mariánom Horským, ktorý náhle zomrel 11. 12. 2020 vo veku 75 rokov.

Po maturite sa od októbra 1962 stal žiakom školskej jednotky pri 6. motostreleckom pluku v Uherskom Hradišti. Ako absolvent motostreleckého smeru Vyššieho vojenského učilišťa vo Vyškove na Morave potom velil čate a od augusta 1967rote v 57. motostreleckom pluku v Stříbře. Generálmajorom sa stal od 1. 10. 1990 a od 1. 1. 1992 bol členom Vojenskej rady a náčelníkom civilnej obrany Vojenského veliteľstva Východ v Trenčíne. Po vzniku Armády SR sa stal náčelníkom organizačnej správy hlavného štábu jej veliteľstva a 1. 9. 1994 náčelníkom organizačnej správy Generálneho štábu. Ako pridelenec obrany SR v Poľsku pôsobil od roku 1999 do októbra 2002, kedy odišiel do penzie. Zúčastňoval sa najmä na podujatiach spojených s arm. gen. Rudolfom Viestom v Revúcej a zabezpečoval účasť zástupcov II. mechanizovanej brigády v Prešove, ktorá je po ňom pomenovaná. Záznam z podujatia z 25. 9. 2020 sa mu už do rúk dostať nestihol...

J. Kochan, foto: archív

Tento mesiac dotieklo vo veku 95 rokov srdce Marty Holočovej.

Dlhoročná členka SZPB patrila medzi Židov, ktorých v polovícke marca 1944 sústredili v štúrovskom gete. „Okúsila som koľko spôsobov má poníženie,“ spomínala neskôr. „Stali sme sa niktošmi, 6. júna nás naložili do vagónov a odviezli do koncentračného tábora Auschwitz-Birkenau.“ Po troch mesiacoch ju vybrali na prácu do káblvky v Neustadt-bei-Coburgu, čo jej zachránilo život. V apríli 1945 sa po strastiplnej ceste cez Česko vrátila domov. „To, čo som zažila ako 19–20-ročná mi už nikto nemôže vrátiť. Z nášho života sa stratila jedna časť. V tomto vysokom veku to tak cítim, pretože si môžem dovoliť spomínať,“ hovorievala. Svoju aktívnu účasť na besedách so žiakmi základných sa stredných škôl v Štúrove vysvetľovala takto: „Nechcem, aby to vyznelo sebecky, preto občas porozprávam mladým o svojom živote. Keď vidím, že sa to ich dotkne, aspoň chvíľu verím tomu, že sa to už opakovať nebude.“ Zväz v Štúrove v nej stratil jedného z posledných priamych účastníkov odboja.

Výbor ZO SZPB Štúrovo

Vladimír Bednár na Dukle.

Smutná rozlúčka

Vo veku 68 rokov nás 10. februára navždy opustil Vladimír Bednár.

Podujatia našej ZO podporoval už pred rokom 1994, kedy sa stal jej členom. Ochotne a zodpovedne roky vykonával funkciu tajomníka, ktorú prevzal po svojom otcovi Jánovi, priamom účastníkovi odboja. Za aktívnu činnosť ho opakovane vyznamenala Ústredná rada SZPB. Každému rád pomohol. Nešetril čas, sily, ani peniaze, len aby sa nám darilo zachovať pamiatku našich predkov. Veľa aktivít ZO sponzoroval. Aktívne sa zapojil do organizovania našich spoločenských a kultúrnych podujatí a zúčastnil sa na každej poslednej rozlúčke s našimi členmi, pričom pomáhal aj pozostalým. A keďže sme ho kvôli na opatreniam proti epidémii nemohli odpredať na poslednej ceste, veríme, že čoskoro mu budeme môcť položiť na hrob veniec vďaka a pomodliť sa za človeka, ktorého odchod v nás zanechal hlboký smútok, a ktorého meno v nás zostane navždy zapísané.

Vlasta Kasalová, predsedníčka ZO SZPB Hrušov

Ukrajina ruší opozičné televízie

Július Kolečáni

Podľa poradcu misie USA pri OSN Johna Macka nacistom „nemožno zakázať slobodné prejavovanie názorov“. Preto Spojené štáty nepodporili ruský návrh rezolúcie proti nacizmu. Krátko na to ukrajinský prezident Volodimir Zelenskyj zastavil dekrétom na päť rokov činnosť troch televíznych kanálov, ktoré obvinil zo šírenia ruskej propagandy.

Radikálny prezidentov krok našiel priaznivý ohlas medzi časťou jeho prívržencov, ktorú tvoria rôzne neonacistické

skupiny. Zelenského v ťažení na opozičné televízie podporili nielen verbálne. Desiatky prívržencov neonacistickej skupiny S-14 sa pokúsili dobyť do sídla televíznej stanice Naš len preto, že vo vysielaní vyjadřila podporu trom zakázaným staniciam. Neonacistom kládli odpor najprv príslušníci SBS chrániaci objekt stanice a následne aj samotní zamestnanci televízie. Situáciu sa podarilo upokojiť až po príchode polície, ktorá 4 neonacistov zadržala.

Zákaz slobodného vysielania proruských televízií označila Zelenského hovorkyňa za „ochranu národnej bezpečnos-

ti“. Majiteľom televízií je poslanec parlamentu za stranu Opozičná platforma – Za život Taras Kozak. Dekrét prezident mu tiež zamedzil prístup k jeho majetku.

Ukrajinský zväz novinárov označil rozhodnutie za útok na slobodu prejavu. Spravodajský kanál Hlas Ameriky dal toto konanie do súvisu s pripravovaným zákonom o médiách, ktorý „predstavuje hrozbu pre slobodu slova a nezávislé spravodajstvo v tejto východoeurópskej krajine“. Zelenského otvoreným podporovateľom je pritom miliardár Igor Kolomojskyj, ktorí vlastní najväčší mediálny konglomerát na Ukrajine.

Prezident Zelenskij je vo vojne.

foto Tlačová služba úradu prezidenta Ukrajiny

Naval'nyj by sa nám nepáčil

Maroš Čupka

Časť ruskej verejnosti protestuje proti uväzneniu Alexeja Navalného. EÚ nepochybuje, že svojho najaktívnejšieho kritika dal Vladimir Putin otráviť a teraz z neho spravil politického väzňa. Kremel je dôvodne podozrivý, že sa svojich oponentov cielene zbavuje a neštíti sa ich ani vraždiť. Lenže Navalnyj nie je typom demokratického politika podľa európskeho vzoru.

Ako v prípade Petra Porošenka, ide o oligarchu, ktorý je, alebo bol vlastníkom akcií mnohých ruských firiem a dostal sa aj do Gazpromu. Pravdepodobne práve ekonomické záujmy a spory s Putinovými oligarchami ho dovedli do role opozičného politika. Najskôr vstúpil do liberálnej strany Jablko, z ktorej ho však v roku 2007 vylúčili, lebo prezentoval ultranacionalistické a rasistické myšlienky. Jeho dovtedajšia spolupracovníčka Jengelina Tarajevová sa o ňom vyjadřila, že patrí medzi najnebezpečnejších mužov Ruska a má blízko k neonacizmu. Navalnyj na to vyhlásil, že „diskusia o veciach, dôležitých pre etnických Rusov nemusí viesť k neonacizmu.“

„V roku 2006 otvorene vyhlásil, že by sa mal konať Ruský pochod (ultranacionalistická, krajne pravicová demonstrácia), o rok neskôr založil politickú organizáciu The People, ktorá sa spojila s otvorene nacionalistickým Veľkým Ruskom a Hnutím proti nelegálnej imigrácii,“ opisuje Navalného činnosť Tim Ogten v britskom časopise The Spectator. A pripomína, že v roku 2008 podporoval okupáciu Južného Osetska a Abcházsku v Gruzínsku ešte skôr, než tam ruská armáda sku-

točne vstúpila. Politológ Eduard Chmelár zasa pripomína, že „Navalnyj schvaľuje Stalinovu politiku deportácií etnických skupín v rámci bývalého Sovietskeho zväzu“.

Geopolitická hra Západu

Navalného dnes zapaľuje ako najsilnejšieho Putinovho oponenta, ktorý znáša všetky príkoria z Kremľa. Oceňuje najmä jeho dôraz na boj proti korupcii. Eduard Chmelár však upozorňuje, že „to je bežná agenda všetkých opozičných lídrov. Na kritike Mečiarovej korupcie sa dostal k moci Dzurinda, na kritike Dzurindovej korupcie sa dostal k moci Fico, na kritike Ficovej sa dostal k moci Matovič. Až kým nepochopíme, že korupcia je systémový prvok kapitalizmu, bude to donekonečna sa opakujúca rutina.“

V skutočnosti je to učebnicová geopolitická hra smerujúca k oslabeniu súpera prostriedkami, ktoré sú k dispozícii. Pred desiatimi rokmi o Navalnom BBC hovorila ako o „možno jedinej výraznej opozičnej osobnosti, ktorá sa v Rusku za posledných päť rokov objavila“. V tom istom roku agentúra Reuters povedala, že „Putinov politický systém je tak oslabený korupciou, že by v Rusku do piatich rokov mohlo dôjsť k revolúcii v štýle arabskej jari“. A hoci sa ukázal ako zlý prorok, vydobyl si pozíciu jedinej „reálnej“ alternatívy k Putinovej vláde. Tá síce nie je ani demokratická, ani férová podľa našich kritérií a je zjavné, že s politikmi v Rusku vládnu oligarchovia, ale Alexej Navalnyj nie je ani demokratickou, ani férovou alternatívou. Zdá sa, že Západ opakuje scenár z Afganistanu, Iraku, Sýrie či severnej Afriky s cieľom nahradiť Putina kýmkoľvek.

Rady vedcov americkým prezidentom

Michal Majtán, ekonóm, prognostik

George Friedman založil v USA súkromnú spravodajskú agentúru Strategic Forecasting (STRAT-FOR). Označuje sa za tieňovú CIA a zaoberá sa medzinárodnými vzťahmi, strategickým plánovaním, modelovaním a prognostikou. G. Friedman a ďalší tvorili a tvoria poradcov prezidentov USA.

Pred desiatimi rokmi vydalo vydavateľstvo Ikar slovenský preklad jeho knihy Nasledujúce desaťročie (kde sme ...a kam sa uberáme). Išlo o súhrn rád, ktoré dal americkým prezidentom v oblasti zahraničnej politiky pre druhú dekádu 21. storočia. Tá sa práve skončila a tak môžeme porovnávať, ktorými z Friedmanových rád sa americká diplomacia riadila, či naďalej riadi.

Americkým prezidentom napríklad odporúčal, aby nekonal hrubou silou, ale svoje záujmy presadzovali vnášaním rozporov medzi štátmi v jednotlivých regiónoch sveta. K tomu majú dbať na to, aby nepripustili spájanie „rastúcej technickej úrovne Európy s prírodnými zdrojmi Ruska“. Je len dobre, že tento aspekt americkej zahraničnej politiky sa im posilňovať veľmi nedarí. Podobne sa im nedarí ani realizovať odporúčanie „urobiť všetko pre to, aby zablokovali nemecko-ruskú dohodu“.

Stratég ďalej upozornil, že USA musia riešiť otázku, „ako zvládnu nepriateľstvo okolitého sveta“. Spojené štáty majú brániť vzniku akejkoľvek mocnosti, ktorá by mohla ohroziť ich hegemóniu kdekokoľvek na Zemi. Nástrojom na to má byť aj existencia viacerých regionálnych vojenských veliteľstiev a základní. Niektorí znalci uvádzajú, že ich je na svete 900. V Európe sa to v ostatnom čase deje ich rozširovaním najmä v Pobaltí a v Poľsku. Ich orientácia na Rusko nie je žiadnym tajomstvom.

V knihe autor dokonca konštatoval, že krajiny Európy sa viac obávajú Spojených štátov, než Ruska! USA vnímajú skôr „ako hospodárskych konkurentov, než ako partnerov a ako silu, ktorá ich tlačí do konfliktov, do ktorých sa im nechce. Rusi sa im naopak javia ako synergický doplnok vyspelých európskych krajín.“

Nacistické vraždy v Nemecku

Braňo Ondruš

Doživotie. To je verdikt, ktorý si vypočul nemecký právový extrémista Stephan Ernst za vraždu Waltera Lübckeho z roku 2019.

Ernst v noci z 1. na 2. júna 2019 zastrelil nemeckého komunálneho politika z kresťansko-demokratickej CDU strelou do hlavy z bezprostrednej blízkosti. Lübcke podporoval imigračnú politiku Angely Merkelovej. Preto naňho útočili pravicoví extrémisti.

Vrah bol v minulosti opakovane súdený, okrem iného za pokus o bombový útok na ubytovňu s migrantmi, alebo za to, že už vo väzbe ublížil prisťahovalcovi. Minister zahraničia Heiko Maas vyjadril rozčarovanie z toho, že vyše 80 rokov od začiatku druhej svetovej vojny sú politici v Nemecku cieľom pravicovo extrémistických živlov. V roku 2015 sa pokúsili zabiť primátorku Kolína nad Rýnom Henriette Rekerovú, dva roky na to starostu obce Altena Andreasa Hollsteina.

Kancelárka Angela Merkelová pripomenula vlnajúcu vraždu v Hanau. Neonacista tam zabil 9 ľudí, potom vlastnú matku a napokon spáchal samovraždu. „Bol to zločin z nenávisťi, z rasistickej nenávisťi. Vrah svoje obete nepoznal,“ povedala vo video posolstve. Pripomenula posilnenie štátnych orgánov pre boj s pravicovým extrémizmom a rasizmom. „Rasizmus je jed. Nenávisť je jed,“ dala do nadpisu svojho vystúpenia.

Videoposolstvo Angely Merkelovej.

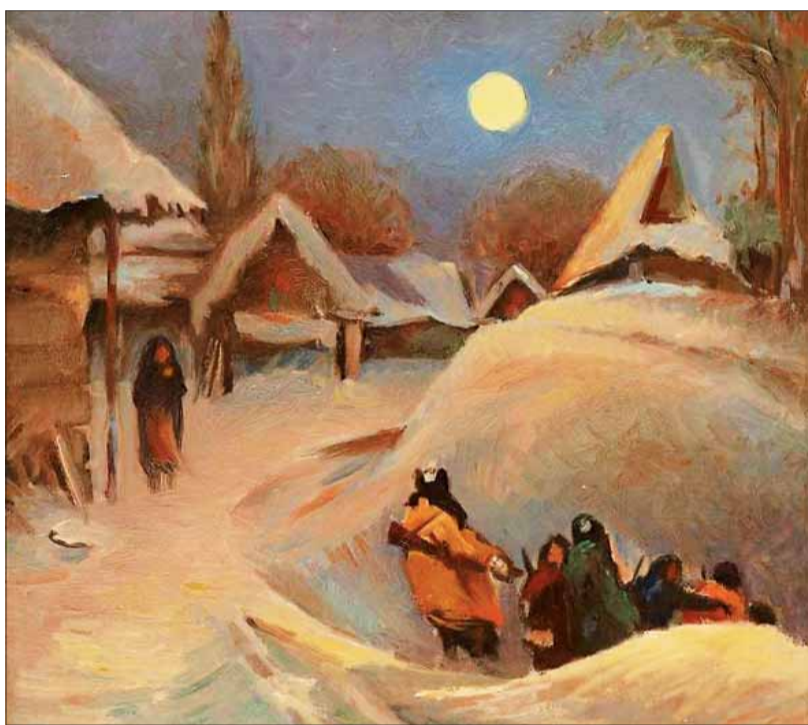
foto Die Bundeskanzlerin

Viliam Chmel (1917–1961) patrí k výtvarníkom, ktorých možno jednoznačne nazvať umelcami odboja. Narodil sa v slovenskej rodine v Temešvári (dnes v Rumunsku), strednú školu absolvoval v Turčianskom sv. Martine. Vynikajúci výtvarný základ, ktorým žiaril každým dňom vo svojom tvorivom úsilí, získal na slávnej Škole umeleckých remesiel u prof. Ľudovíta Fullu. Stal sa jedným z prvých poslucháčov Oddelenia kreslenia a maľovania. V roku 1941 ŠUR opustil na protest proti nútenému odchodu prof. Jána Mudrocha. V roku 1943 spolu s umelcami, ako bol L. Guderna, M. Medvecká, E. Semian, C. Belan, O. Dubay či J. Novák, študoval na Akadémii výtvarných umení vo Viedni.

Skutočný umelecký život Viliama Chmela sa rozbehol v Povstaní. So Štefanom Bednárom pôsobil v „Štúdio-ateliér, ateliér-štúdio“, ktoré založili v Banskej Bystrici. Obaja sa podieľali na názor-

nej agitácii SNP, na výzdobe sídla KSS a scény jej zjednocovacieho zjazdu so sociálnou demokraciou v Národnom dome. Spolu riešili aj výtvarnú stránku ľavicového týždenníka Nového slova, v ktorom Chmel publikoval politické karikatúry, vrátane A. Hitlera s názvom Majstrovo dielo dotvorené. Pod značkou OSA uplatnil ďalšie kresby v Národných novinách a povstaleckej Pravde.

Po oslobodení sa stal členom Skupiny výtvarných umelcov 29. augusta. Priam geniálny súbor kresieb vytvoril v roku 1954 s motívmi partizánskeho života na základe svojich osobných skúseností. Bol to vynikajúci maliar a grafik, ktorý nadväzoval na odkaz Oskara Kokoschku a Josefa Čapka. Pozoruhodne rozvíjal i štúrovské a jánošíkovské podnety a hodnoty ľudového umenia. Významne sa uplatnil aj v ilustrátorskej tvorbe. Tragicky zahynul 30. novembra 1961 v Bratislave. (15)

V. Chmel, Partizáni v dedine, olej 1955, SGB.

V. Chmel – Majstrovo dielo dokončené, cinkografia, Nové slovo č. 1, 24. september 1944.

Na vaše otázky odpovedá košický lekár MUDr. Ahmad Gharaibeh, PhD, MPH

Dobrý deň, aký máte postoj k očkovaniu proti Covid-19. Vedeli by ste vysvetliť, v čom sa líšia jednotlivé vakcíny? Budeme mať ako seniori na výber, ktorou vakcínou sa dáme zaočkovať?
Rudolf, Svidník

Typy očkovacích látok (vakcíny) poznáme nasledovne:

1. Vakcína je živý oslabený mikroorganizmus: OPV, hepatitída A, osýpky, mumps, ružienka, žltá zimnica, varicella, zoster, tuberkulóza.

2. usmrtený mikroorganizmus: Polio IPV, besnota, pertussis, Q horúčka, týfus, cholera, mor, chrípka, hepatitída B, Vakcíny na nový koronavírus sinopharm a sinovac (čínske)

3. subcelulárne fragmenty: Chrípka, pertussis- acelulárna, Haemofilus influenzae b, Streptococcus pneumoniae, Neisseria meningitidis, hepatitída B

4. Toxoidy: Cl.tetani, Corynebacterium diphteriae, Vibrio cholerae

5. Geneticky modifikované vírusy zo zvierat: Adenovirus Oxford-AstraZeneca alebo z iného vírusu ako vakcína Johnson & Johnson alebo Sputnik V (ruská)

6. RNA a DNA: Messenger Vakcíny na nový koronavírus Pfizer-BioNTech a Moderna

Očkovať sa proti Covidu 19 odporúčam každému. I na iné choroby, ak máme na konkrétnu infekčnú chorobu vakcínu. Bohužiaľ, na Slovensku nám vláda nedá na výber medzi očkovacími látkami. Osobne preferujem klasickú vakcínu od Sinofarmu (čínsku).

Viac ver...

dokončenie v tajničke

pomôcky: TAROM, AMIANT, ATALO	prestaň kŕmiť materským mliekom	divo	pomôcky: AMAS, AMORA, MUK	zatajujú	arabské mužské meno	poznámka, po anglicky	zorala dookola	máčalo	protiklad	tamto	chem. zn. erbia	EČV Cadce
predložka			rumunská letecká spoločnosť						jeden z rodičov			
501 rímskymi číslicami			priradovacia spojka osobné zámeno						skupenstvo vody je, po nemecky			
1. časť tajničky											dokončil	popálime horúcou parou
jednotka hmotnosti					stopka	riskovanie mučeník				predložka pripravujú cestu		
2. časť tajničky				email kopa, po francúzsky					strapcovitá metla príslovka miesta			
predložka			vádi v Togu Verdiho opera					farba v kartách hnil				
domáce meno Aleny	francúzska horúčka český spevák						znova zor predložka					
rozomletý masťenec						spolahliví solmizačná slabika						
3. časť tajničky												
slovko úcty v Ázii				značka pracieho prášku					priradovacia spojka			

Správne vylúštenie tajničky z č. 2/2021 znie: **Svet viac vie o tebe ako ty o sebe.** Knihu posielame **Otovi Revalovi z Turian nad Váhom.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

ZRNKÁ HUMORU

Večer som sa omylom napil vody namiesto slivovice. Skoro som sa posral od strachu, že mám covid a stratil som chuť.

* * *

Žena má v manželskom živote dve dôležité poslania: Upokojovať manžela, keď je nervózny a znervózňovať ho, ak príliš pokojný.

* * *

Ona a on v posteli. Zrazu zvoní zvonček. Ona zvolá: Môj manžel sa vrátil, vyskoč z okna. On sa zhrozí: Všetci sme na trinástom poschodí. Ona ho však súri: Nebuď ako malý, teraz nie je čas na povery.

* * *

Konečne u nás zavládol blahobyť. Všetci už majú všetkého dost'...

* * *

Pristihla som manžela s milenkou v posteli. Nezačala som šaliť. Povedala som im pokojne: Len sa trochu oblečte a sadnite si k sebe bližšie, nech si vás vyfotím... Na pomník...

* * *

Toaletný papier máte so sebou? Áno, mám.

Pribor ste si priniesla? Áno, priniesla.

A ten chlap s vami, to je kto?

To je doktor, keby vám náhodou v nemocnici chýbal aj ten...

* * *

Otázka na telo: Dokázali by ste, ale naozaj a úprimne odpustiť svojej partnerke, keby vás pristihla pri nevere?

* * *

Učiteľka sa pýta v škole: Viete deti, kedy sa píše čiarka? Hlási sa Mórisko: áno, vždy, keď čašník priniesie ďalšie pivo.

* * *

Manžel nájde v skrini vo svojej spálni nahého muža: Preboha, čo tu robíte?

No predsa zabijam mole.

Ale prečo ste celý nahý?

Vidíte, aké rýchle tie potvory sú!